

Borg. Kat. 229.
Enskild ägo.

Ett dj:kla liv, med hela salvor på flera hundra skott i taget. Den som ej är självmordskandidat, måste sitta hemma som på en ångbåt.

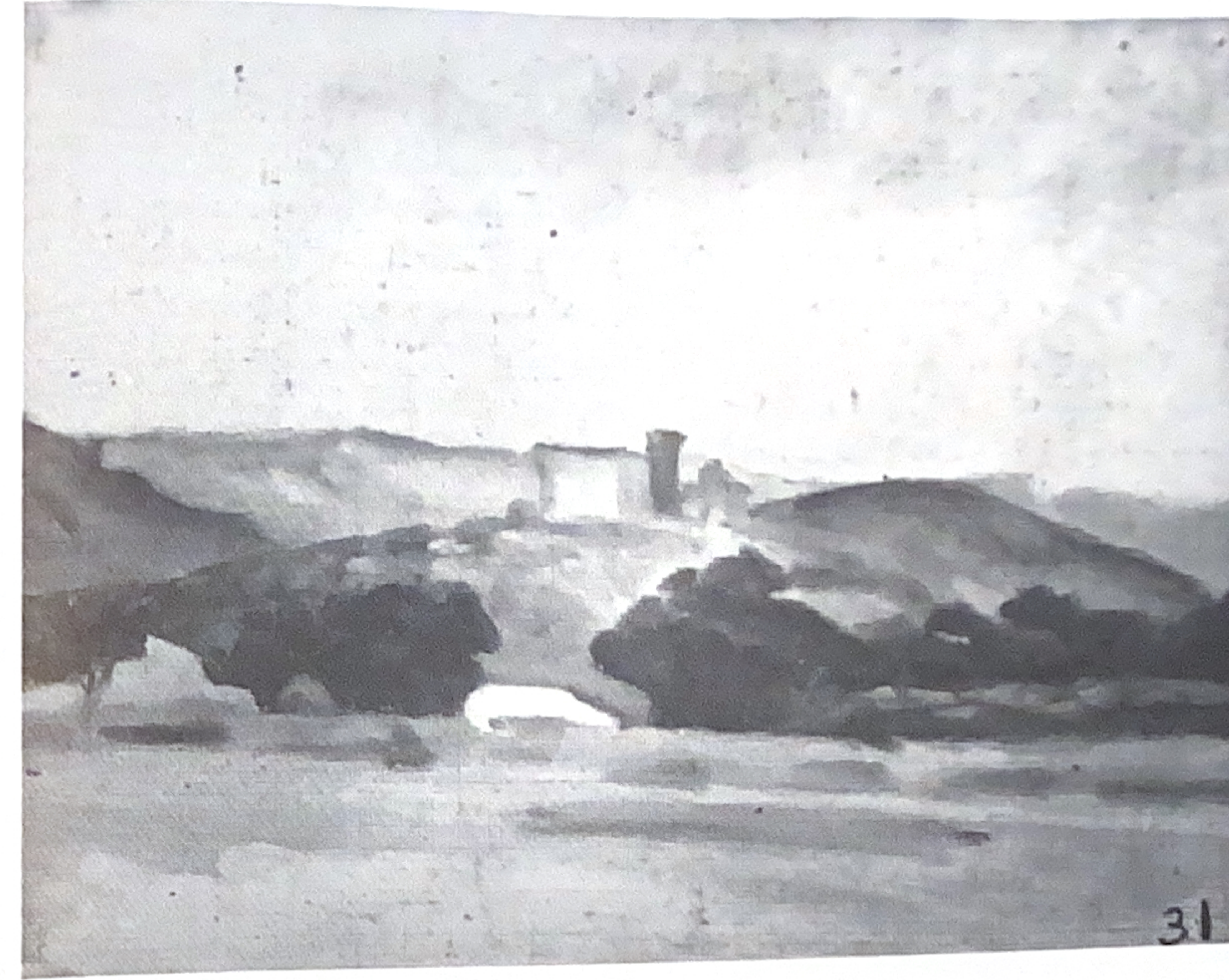
I går kväll taltes det om 50 döda o. 200 sårade, o. det har ingenting otroligt för sig. I går 15/VIII var polisen småleende. I dag är ironien borta o. dem se ledsna ut. Ett par regimenten är man ej säker på. Med Mauser mot Mauser så tar det hus i h-te.

Har du slagit sönder någon medmänniska i ansiktet efter som du har ont i handen. Hoppas du blir bra snart.

I ett brev till Wilhelmson, daterat den 29 augusti 1916, återkommer han med oro till den målning som skulle ha fått sin plats på Nationalmuseum.

Emellertid vågar jag besvära dig med en sak. Bergh skrev o. talte om, att han satt en av mina tavlor på Nationalmuseet. Likaledes Gauffin. Men jag såg ingenting härom uti en artikel om museets omdaning i Dagens Nyheter. Jag är ägom[1] att veta sanning. Har jag ngn tavla, säg? I så fall, vilken? Hur ser den ut? Jag misstänker dem fått tag i en dålig duk. Om ingenting finnes, kan du låta mig i största förtroende få veta, om det inte är ngn historia om saken.

[1] Ägom är ett dialektuttryck: betyder högst angelägen, orolig för en sak.

Landskap med en borgkulle. Kat. 204.
Tillhör Västerås konstförening.

Har sett likaledes bråket om platsen för freskomålningarna. En illustration är ju raka motsatsen till ett monument. Jag har ingenting annat sett än illustrationer av Carl Larsson o. har för mig att han ej duger till ngt annat. Har varken du eller Nordström eller Bergh eller Prins Eugen fått ngn vägg där? Prinsen har ju så bra sinne för monument. Du o. Nordström äro de mest nationella konstnärer som Sverige någonsin haft.

Var ska jag ta vägen, om jag kommer hem? Kullen o. Hälsingborg? Blekinge skärgård? Öland? Har fått för mig, att trakten Uddevalla—Vänersborg är intressant. Känner du till en ö på västkusten, »Malm ö», som ska ha så egendomlig befolkning. Dalarne är vackert på vintern o. våren, men det är så hemskt dyrt att leva där. Gotland blir nog det allra bästa, om jag lyckas få lite pengar. Du tycker kanske att det är en brackkänsla av mig att dra mig för att gå gråhårig o. dåligt klädd bland dem som känt mig i bättre dagar.

Tack för allt o. handslag.

Gustaf Aguéli.
Consulado de Suecia, Barcelona.

Gång på gång tala Aguélis brev om hans försök att få artiklar antagna av svenska tidningar. I landsorten som i Stockholm misslyckas han, och

18—401227

man känner sig inte säker att ens hans vänner äro övertygade talesmän när det gäller att klarlägga hans litterära förtjänster.

Man frågar sig vad denna avvisande hållning kan ha berott på. Själv menade Aguéli att han var offer för en sammansvärjning. Förklaringen är enklare: även hans vänner hade en osäkerhetskänsla om han verkligen, trots sin otvetydiga begåvning var fullt tillräknelig. Under sådana förhållanden kan man förstå att det inte var odelat angenämt att tala Aguélis sak hos de tidningsredaktörer som det gällde att vinna för hans planer. Vem kunde taga på sitt ansvar att den excentriske f. d. anarkisten ej en vacker dag sände in en komprometterande artikel?

Hur som helst, det råder inte något tvivel att svensk journalistik led en betydande förlust när, som på en given överenskommelse, Ivan Aguéli blev nekad tillträde till tidningarnas spalter.

Åter trasslar det till sig för Aguéli. Han är som vanligt förbehållsam om vad som har hänt honom, men att döma av ett brev till Carl Wilhelmson den 23 september måtte det vara något som kan tydas till hans nackdel. Han skriver:

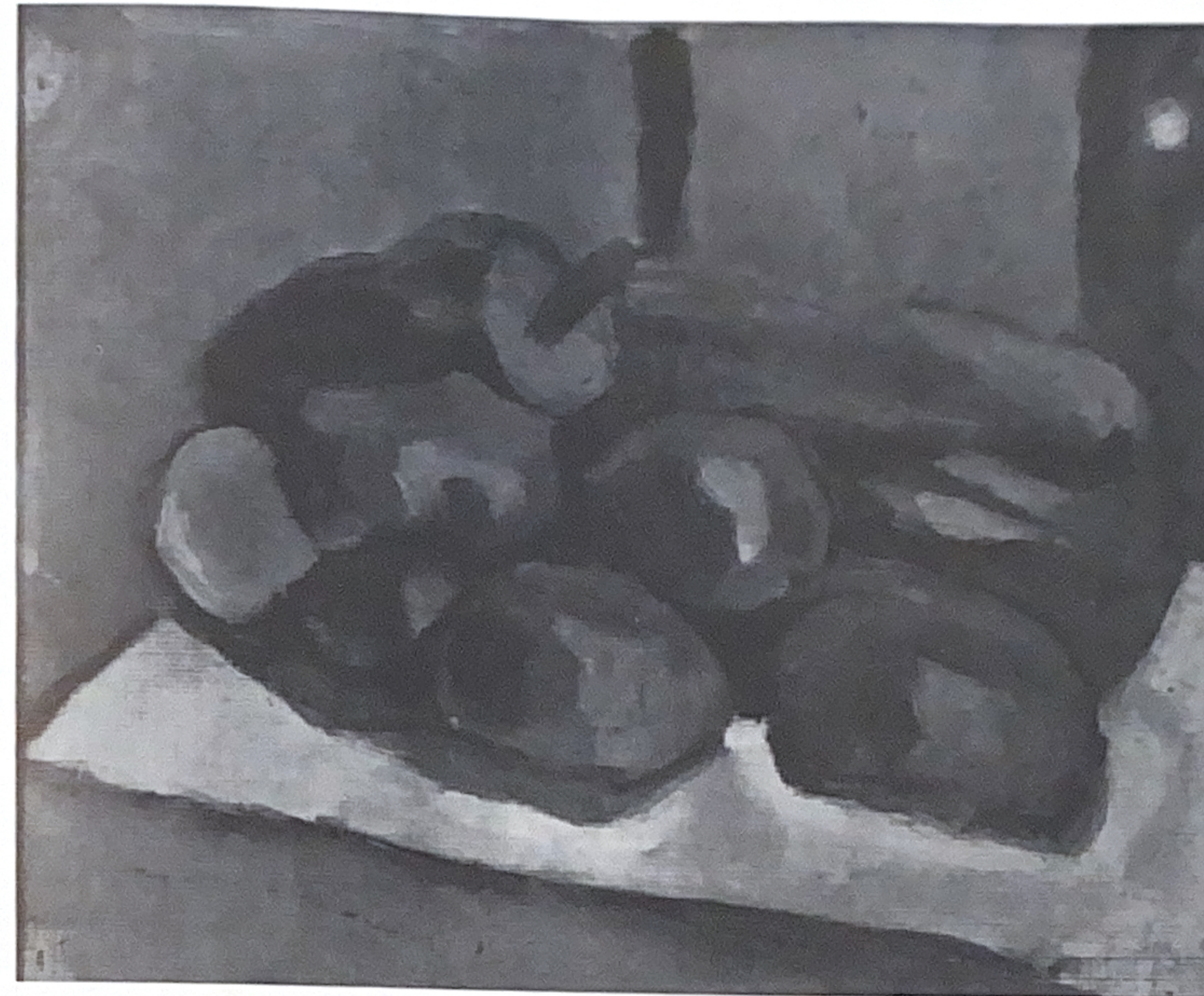
Hedersbror,

En vän till en vän har rest hem. Möjligen träffar du honom i Göteborg, o. talar han om för eder hur det kommer sig att jag är så illa ute. Historien är vansinnig från början till slut, o. jag behöver knappast säga att jag är fullkomligt oskyldig, men aldrig förr i hela mitt liv har jag blivit så djupt sårad. Jag bedyrar, att jag är fullt värdig ditt o. andra hederliga människors förtroende. Det är sant att jag flera år varit mycket slarvig o. ej förstått pengars fulla värde, samt att i många fall, dåligt eller tvetydigt sällskap haft ett visst zoologiskt intresse för mig. Men det vore mig *psykologiskt omöjligt* att bedraga, förråda o. spela dubbelspel.

Men det nämnda brevet till Wilhelmson talar också om tre uppsatser som Aguéli ber vännen söka placera i någon tidning. De ge en god föreställning om Aguélis vittfamnande intresse: »1) En dödsruna över Boccioni. 2) Spansk sjökonstruktions historia, bidrag. 3) Elnebispens tal 1454 på Barcelona ting, ett praktstycke av medeltidslitteratur».

Det som mest intresserar oss är den korta minnesrunan över Boccioni, som, sammanställd med brevet till Bergh den 26 juli, blir ett vackert dokument över Ivan Aguélis förnämliga karaktär. Här finns inte ett ord till antydan om den litterära stöld som han ansåg sig ha varit föremål för från Boccionis sida — det är en enbart ljus bild han lämnar av den stupade vännen.

Den 2 december 1916 vänder sig Aguéli i ett långt brev till Wilhelmson med anhållan om den gamle vännens ingripande, så att Aguéli kan få komma hem: »Ända tills saken klaras står jag med repet om halsen — — —

Frukter. Kat. 185.
Tillhör Nationalmuseum.

Hittills har jag fått något pengar hemifrån, men dessa togo slut utan ett ord till förklaring. Sedan sex veckor står jag i väntande dagar, under vilka jag sänt tre telegram. Har ej fått det minsta svar. I det sista brevet jag fick, sänt den 9 oktober, synes ingenting ovanligt. Har censuren tagit mina brev? Deras svar? Om de givit mig f-n därhemma, så skulle de naturligtvis sagt ifrån i tid. Är det dödsfall eller annan olycka? Skulle du vilja vara vänlig o. höra efter hur det hänger ihop. — — —

Per Hallström skall få något mycket bättre av mig. Jag har här ungefär 200 målningar, de flesta små (färgen är så dyr), men ett o. annat är bra».

Svårigheterna vilja ej upphöra för Aguéli. Försändelserna hemifrån ge honom då och då för ett ögonblick andrum, men någon varaktig hjälp betyda de ej. Den 22 december skriver han till modern:

Kära mor,

Har fått två gånger pengar fr. Falun, 100 kr. (okt.) o. 50 kr. (dec.). De sista sändes på posten o. kommo så sent att jag ej kunde komma ur knipan, utan endast få något andrum. Den långa väntetiden, nära en månad, är i det närmaste förlorad. Dessutom har jag måst leva på kredit denna tid, så att då jag betalat de värsta skulderna så blev

det ingenting kvar, o. krånglet började på nytt. Jag kan inte räddas med mindre än att få *tre månader i förskott, januari, februari, o. mars*, d. v. s. 150 kronor *till nyår*, o. böra de alltså sändas med omgående på *telegrafisk postanvisning*, så att jag får dem *i tid*. Då jag betalat mina skulder i Barcelona, så reser jag till en annan stad, där det är billigare att leva än här, antingen Valencia, där jag har en vän, eller Murcia, vid vilken stad är, som du vet, så stora minnen förbundna, som för mig äro särskilt kära. I Barcelona är det i synnerhet hyrorna som drivits upp till dubbelt o. mer, i följd av kriget o. de många främlingar som flytt hit från olika håll. Landsbygden där jag var i somras är omöjlig på vintern. Till råga på måttet o. det så äro de närmaste omgivningarna av staden inte intressanta för min målning, o. jag har 8 à 10 kilometer att gå för att få tag på lämpliga motiv. Omöjligt att måla figur, ty jag är tvungen att bo på hotell. Sålunda förgår tiden utan nytta, vilket är så mycket retsammare som jag kan arbeta så mycket o. så bra på annat håll.

Jag har skickat hem flera översättningar o. artiklar. Ibland komma de fram, ibland inte. Det är föga uppmuntrande att skriva under sådana förhållanden.

Jag är säker om att få sälja, bara jag kommer hem. Dessutom äro många tavlor redan sålda. Men som det är omöjligt att sända dem så länge som kriget varar, så måste jag bedja dig hjälpa mig till dess. Emellertid så kan jag *med all mänskligt beräknad säkerhet* betala igen vad du förskotterat mig under denna svåra tid. Men jag ber dig om att göra din välvilja så fullständig som möjligt genom att sända mig pengarna på lämpligaste sätt o. tid. Hade t. ex. de sista 50 kr.na sänts telegrafiskt, så hade jag vunnit en hel mängd minst samt sluppit sälja *alla mina spanska böcker* för en fjärdedel av värdet. För att sparas in kanske ett par kronor på portot i Falun så har jag förlorat här en hel månad, samt ungefär för 80 kronor böcker, som jag måste köpa om igen, om jag vill översätta från spanska eller skriva om spanska förhållanden. Snar hjälp är dubbel hjälp i vanliga fall, men i dessa tider så är den fyrdubbel.

Det bästa för mig är att stanna här tills april samt sedan resa hem o. vara hos näckenbäckarna tills midsommar. Sedan Gotland till hösten, o. sen få vi se. Jag har lärt mig tycka om vinter i Spanien. Det piggar upp att få lite kallt emellanåt. På Gotland kan jag för övrigt arbeta ute hela året om, men vinter med snö är också mycket vackert. Det värsta hemma äro de korta dagarna i december o. januari.

Nu ber jag dig att välvilligast sända 150 (hundrafemtio) kronor, *på telegrafisk postanvisning* så att jag får dem så tidigt som möjligt på nyåret. Sålunda kan jag reda mig ända till slutet av mars 1917. Slutligen att ej vara rädd för återbetalningen, ty det går bra för sig, bara jag kommer hem med mina tavlor. Det är ej nu som förr, o. det börjar bliva litet rättvisa för mig också.

God jul o. gott nytt år önskar dig tillgivne sonen

Gustaf Aguéli.

Barcelona 22 dec. 1916. Consulado de Suecia, Barcelona.
Hälsa Falun o. Näckenbäckarna så mycket från mig, likaledes Sörling

Man har mer än en gång vid genomläsandet av Ivan Aguélis brev från Barcelona anledning att fråga sig varför denne man, trots sin uppenbara hemlängtan, gång på gång lät skenbara tillfällen att anträda hemfärden gå sig ur händerna. Ett svar på den frågan lämnar en rapport, daterad

den 4 januari 1917, som den svenske konsuln i Barcelona lämnar om Gustaf Aguéli, som hans officiella namn ju fortfarande lyder.

Till K. U. D.

Barcelona 4 januari 1917.

Härmed har jag äran närsluta 2:ne brev från en härstädes sig uppehållande konstmålare Gustaf Aguéli med vördsam anhållan om desammas benägna vidare befordran till respektive adressater.

Sagde Aguéli, som ankom hit i februari månad förlidet år från Egypten, från vilket land han, på grund av kriget blivit utvisad av de engelska myndigheterna, och då han icke vågade fortsätta resan till Gibraltar, som han sade sig haft för avsikt, stannade han här i hopp att kunna försörja sig med de medel han hade att påräkna från Sverige. Han innehade pass som svensk undersåte, samt ett rekommendationsbrev från svenske generalkonsuln i Kairo Greve Wachtmeister. Sedan sin hitkomst har han allt som oftast erhållit penningunderstöd av konsulatet, som han i början ordentligt återbetalade, men häftar han nu i skuld, då det trots att han lever ytterst billigt och inskränker sig till det allra nödvändigaste, blivit honom omöjligt att existera på de medel, som han alltmera sällan mottager från Sverige.

I början av hans vistelse här utverkade jag tillåtelse för honom att resa hem med en svensk ångare, men vägrade han då att medfölja, sägande sig frukta att engelska regeringen under hemvägen skulle lägga beslag på en del utkast till tavlor samt böcker, som han ägde, på vilka farhågor han lär ha erhållit bekräftelse av en svensk kapten.

Då han, mot vad han i början förmodade, icke längre kan uppehålla sig härstädes, har han anhållit att bliva hemförskaffad, men då numera de enda till Sverige återvändande fartyg som besöka vår hamn, tillhöra »Rederiaktiebolaget Svenska Lloyd» i Göteborg, vilkas kaptener icke ha rättighet att, utan speciell tillåtelse från rederiet, medtaga fri-passagerare till Sverige, anhåller jag vördsamt att Kungl. Utrikesdepartementet behagade utverka tillstånd av sagda rederi, att mannen får medfölja första båt till Sverige, då han är fullständigt i saknad av medel till sitt uppehälle, vilket följaktligen konsulatet måste bekosta för statens räkning. — — —

(Oläslig underskrift.)

Men trots en tärande hemlängtan, trots en varje ögonblick hotad existens är Ivan Aguéli full av livsmod och självtillit. Det brev som han den 24 april skriver till Richard Bergh andas en ljus tro på framtiden.

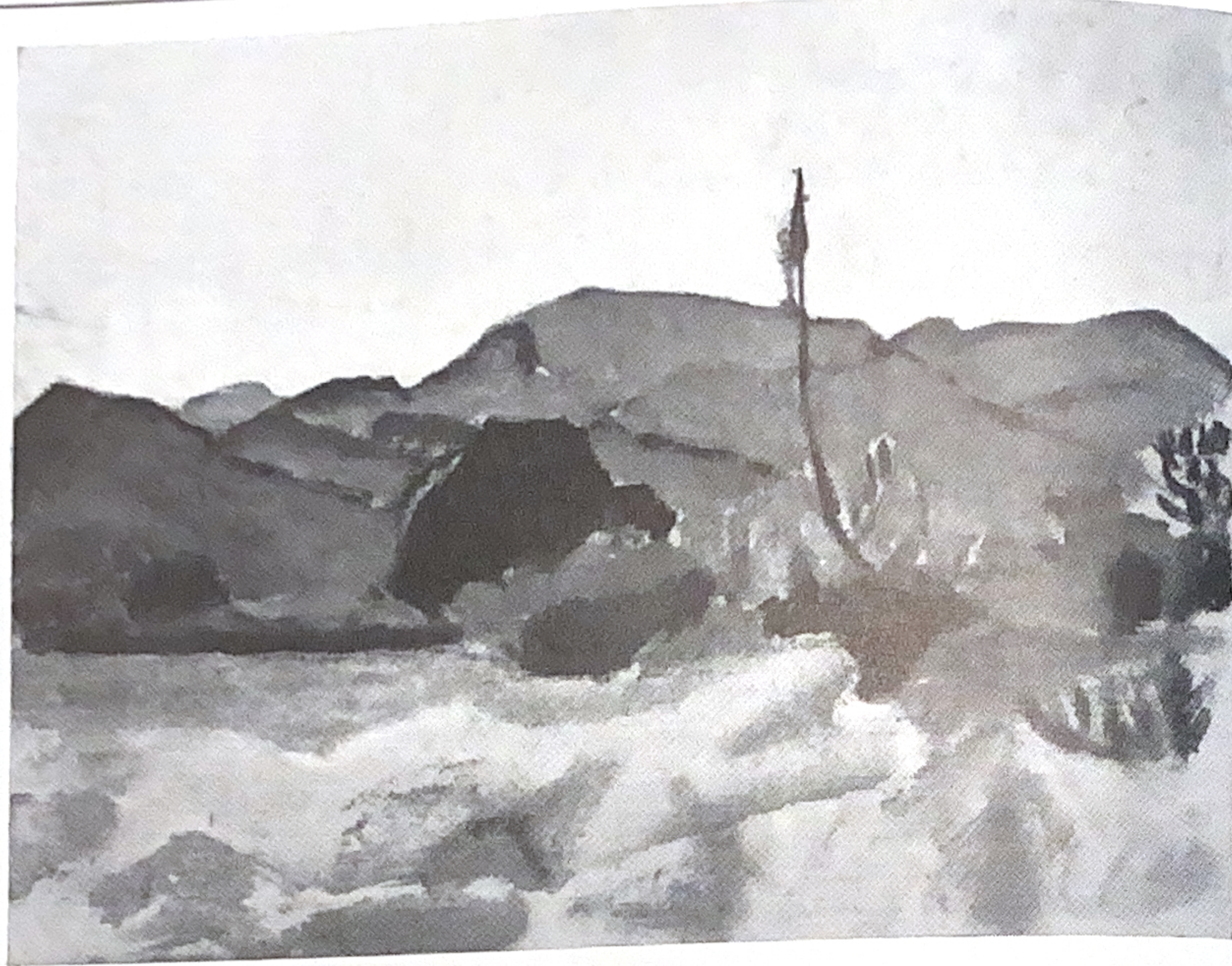
24 april 1917.

Hedersbror,

Skrev i somras ett längre brev till dig. Har det kommit fram?

Måste som vanligt be' dig hjälpa mig ett handtag i dessa dåliga tider. Jag sitter fast på ett hotell här *i staden*, o. kan omöjligen komma ut på landet o. måla paradiset.

Tantali kval i ett skruvstäd, som solen drar till en gånga för varje gång hon gör ett slag. Jag menar hotellräkningen, som ökas regelbundet för varje natt jag har nacken i vagnen (= sängen) o. för varje bit mat jag stoppar i ansiktet. Hade jag ej haft bra folk att göra med så skulle jag svultit ihjäl för länge se'n. Har målat *bra, eburu* kassabristen förbjudit modell, stora dukar o. vild ihärdighet. Har ett par hundra små-

Spanskt berglandskap. Kat. 202.
Tillhör H. K. H. Prins Eugen.

dukar av vilka några äro ej så illa, ehuru jag naturligtvis kluddat ihop en del rötägg innan jag fick rätta psychologien på de nya horisonterna. Men nu *kan* jag några orter här nästan lika bra som Gotland, d. v. s. utantill, så att jag ibland ligger o. drömmer om dem, t. o. m. nattetid.

Får jag bara lite' medel så känner jag på mig att jag kan göra *hurrabasen* i målarväg härute. Tänk er tre tusen timmar solsken om året!!!! Det händer emellertid att då o. då får jag ett litet anfall av hemlängtan, »anyorança», som de säga här då de tala »limousin», ibland till Gotland, ibland till Afrika, mosquéer, de dödas städer, o. flickor som äro svarta överallt.

Olyckligtvis går det ej för sig att sända tavlor, varken lands eller vatten. Sjövägen sänkas de ned. Landvägen brännas de upp. Stridigaste elementen gadda hop sig mot konstverk i dessa hemska tider.

Ehuru Prins Eugen redan hjälpt mig, samt säkerligen är hårt anlitad av olycklige, vågar jag dock bedja dig föra min talan hos honom. Kommer jag loss härifrån o. ut på lämplig plats (Balearerna, Alicante eller Tarifa) så kan jag leva *gott* på 75 pesetas i månaden (ung. 55 kr.) samt arbeta 10 timmar om dagen. Vad jag redan har färdigt här, är nog för att visa att jag ej är ovärdig Edert intresse, ehuru det egentligen endast är förstudier för stora arbeten, som ogynnsamma förhållanden hindrat mig utföra. Vad jag nu gör, är raka fortsättningen på vad jag gjorde på Gotland. Kubist var jag tjugu år innan kubisterna, men min kubism, då liksom nu, är en underjordisk grundval, en hemlighet mellan mig, Vår Herre o. några invigda o. utvalda

bland bättre mans barn. *O. den verkliga kubismen är den som inte syns.* Dürer lär vara kubist, oaktat vad man ser.

Hade jag vetat för 25 år sedan vad jag vet *nu*, så skulle jag ej rest till Paris utan till Spanien, ty alla världens monument, muséer o. teorier äro ej på långt när så instruktiva som solsken som håller ord då det stämmer möte med herrar friluftsmålare.

Vad det nu beror på, men i luften här ligger en sorts *transcendental tankelombet* som ger stora hälsan åt artister, t. o. m. arkitekter. Det är modern arkitektur här som är nästan aktningsvärd.

Paris-salongerna hållas nu i Barcelona, Les artistes français, La nationale d'automne, La rétrospective. Skall skriva om den samt ett o. annat via Schweiz. Var god reklamera din korrespondens där hos Svenska legationen, Berne. Så här skriver jag adressen: Mr. Richard Bergh, artiste-peintre, directeur du musée national de Stockholm. Légation de Suède. *Berne* (Suisse).

På samma väg skall jag skriva till Carl Wilhelmson o. Per Hallström. Får jag bedja dig godhetsfullt upplysa dem härom, samt säga dem att skriva till Legationen i Berne o. få sina brev returnerade till Stockholm. Det lär finnas en sorts internationella frimärken som sändas med på samma gång.

Barcelona väntar bara på krigets slut för att göra en hejdundrande utställning av lite' av varje. Det gäller Cataloniens ära, o. då ska' det slås stort på. Fundera på om det ej skulle vara hälsosamt att ha en svensk konstutställning där, allmän eller enskild. Frakten blir ej så stor, då vi hava i vanliga fall regelbunden ångbåt på Tarragona. Spanien har tagit upp sig väldiga slag på senare tider. Konstrevyerna i Barcelona äro de intressantaste i världen, betydligt överlägsna de engelska, tyska o. t. o. m. de franska. De äro skrivna på »Limousin» eller rättare Kataloniska, ett sorts »langue d'oc», o. det är härligt att läsa om moderna saker på medeltidens förnämsta o. mest karakteristiska språk.

Läst i Dagens N. ditt föredrag om stil o. ny konst. Synes mig bra. Skall be Per Hallström samla o. ge ut svenska estetiska skrifter, bland vilka jag sätter i främsta rummet din tidiga uppsats om »la touche» i målning. Den är mycket mera djupsinnig än folk anar i allmänhet. Hade förhoppning att du finner något ögonblick att tänka på mig o. min svåra belägenhet, tecknar tillgivne och tacksamme

Gustaf Aguéli, Consulado de Suecia, Barcelona.

Kan hjälp fås för mig, så var god o. gör det *telegrafiskt. Mandat télégrafique.*

Finns ingen hjälpförening för artister i krigsnöd, som kan hjälpa mig något?

Jag är rädd för att vissa personer söka sätta mig i onåd hos Prins Eugen. Får jag lita på att du ger mig tillfälle förklara mig om så fordras.

Har brevväxlat med Herr Greve F. U. Wrangel, som är i Paris, o. som ej tröttnat hjälpa mig. Har varit mig till stor nytta här i Spanien.

Den 11 maj vänder sig Aguéli med bön om hjälp till sin ungdomsvän Per Hallström, som han likväl efter alla dessa år känner sig främmande för och tilltalar »Ärade Herre och Vän».

Då jag senast var i Sverige sökte jag ej upp Eder, ty jag blev döv i kölden o. ville vänta på bättring för att göra visiter. Har hört av Hrr Carl Wilhelmson o. Axel Gauffin att Ni ej glömt mig. Särdeles svåra omständigheter tvinga mig att vända mig även till Eder för att bedja om hjälp.

Jag måste hem till Sverige, men resorna hava gått så upp i pris att det är nästan lika dyrt att komma till Amsterdam som till antipoderna, o. dubbelt så mycket som till Panama. Jag är utan tillgångar. Aldrig kan jag få så mycket som 5 à 600 pesetas från hemmet på en gång, ty de finnas inte där. Omöjligt är o. har det varit att sända tavlor hem över kriget eller havet. Spanien är exklusivt i konsthandelsväg, o. min ofärdighet hindrar mig från att få ngt annat arbete. För övrigt går här i tvungen sysslolöshet tusentals specialister, både främlingar o. spanjorer.

Nog är Spanien ett paradis för målare, med hav, klippor o. 3,000 timmars solsken på året. Dessutom kan jag leva här o. måla maximum på 2 pesetas om dagen, men inte i större stad. De pängar jag fått hemifrån hava blivit allt mindre o. mindre o. komma olyckligtvis så oregelbundet att jag ej kan ordna livet för mig på förståndigaste sätt. Med oro ser jag mot sommaren, som är så härlig på landet o. så fruktlös i städerna. Det är en pina för mig att ej få komma ut o. måla då solen skiner. Det lilla jag har olevat [= den korta tid jag har kvar att leva] vill jag måla på, men jag sitter fast här i Barcelona dels för skuld, dels för att här är det enda ställe jag kan få ngn kredit, då jag har fickan alldeles tom. Nu är Barcelona den dyraste staden i Spanien, o. jag måste gå miltals för att få motiv på annat än »banlieu» o. fästningsverk.

Prins Eugen är naturligtvis hårt anlitad. Han har köpt o. betalt en tavla av mig, som jag hade färdig redan 1914 men som jag ej sänt, d. v. s. kunnat sända. Jag har hemma ung. ett dussin dukar fr. Gotland (1892) men dessa äro långt ifrån mina bästa. Det finns t. o. m. komprometterande galenskaper ibland dem. Möjligen skulle ett o. annat gå an. En stor duk skar jag i tre delar, o. en har kommit bort. Annars vore denna duk den fullständiga formeln för hela den perioden.

I Paris har jag även ung. 20 dukar o. i Kairo ung. 12. De äro emellertid föga utmärkande. Här har jag med mig ung. 200, mest små. Förberedelser för vad jag vill göra denna sommar på landet. Har en massa bra tavlor i skallen, från där jag var i somras. Jorden röd, yppig vegetation, bergstrakt, hav både med klippor o. sandslätter. Ett utsökt ställe, där fem olika naturer mötas.

Jag skall naturligtvis giva Eder andra tavlor för den Ni avyttrade till nationalmuseum, o. ngt mycket bättre. Olyckligtvis kan jag ej måla modell här, ty jag har ingen lämplig plats. Kan ej måla annat än friluft. Vad som finnes under tak, ser jag intet att måla uti.

Därför föredrager jag spanska skolan framför den italienska. Men gamla China o. Japan äro lika vackra.

Per Hallström behjärtade sin ungdomsväns hårda öde och skrev även till sin svåger Knut Åkerberg, Aguélis gamle kumpan, numera en ansedd bildhuggare bosatt i München, att hans gode vän från ungdomsåren hade strandat nere i Barcelona. En dag mottog Ivan Aguéli helt oväntat en penningförsändelse från Schweiz. Resultatet blev följande brev till avsändaren Åkerberg.

Gamle Hedersvän,

Förvånad över pengar från Schweiz, men döm om min fröjd då jag fann ditt namn på mandaten. Brevet kom ett par dar efteråt. Hjärtligt tack. För dina 50 P. köpte jag först o. främst målarduk; sedan färg; så ett förråd av chocolad o. matolja, så kom

Landskap med väg.
Tillhör bankdirektör O. Rydbeck, Djursholm.

Studiehuvud. Kat. 170.
Tillhör Västerås konstförening.

nu hunger o. dyrtid . . ., o. sist lät jag halvsula en viss landskapsmålares tarvliga men hederliga skodon, som förr i världen tjänat kungen vid gardet. Men innan jag skrev så hade jag att göra ett urval ur arkiven, tänk, 25 års missöden, vansinniga äventyr o. gott lynne. Sen ramlade jag omkull i sängen o. låg sjuk en hel vecka, — osund luft, dåligt dricksvatten o. grämelse över att ha nästan paradiset på 20 kilom. avstånd utan att kunna komma dit för financernas skull. Ligga sjuk är ngt så ovanligt för mig nu för tiden att jag blev mera överraskad än förargad.

Var befinner du dig till kropp o. själ? I Locarno? Jag trodde dig i München som Richard Bergh sa' för några år sedan (1911), då jag for ut till Saltsjö-Storängen o. hälsa på han. Censuren är nog ingen fara med, bara du inte talar om Allah, Mahomed hans profet o. Egypti land. Orsaken härtill längre fram. Skriver du på engelska, så

Spanskt landskap. Kat. 209.
Tillhör kanslirådet Algot Wahlin, Stockholm.

går det kanske ett par da'r fortare. Som du ser, så skriver jag på gotländska. — Vad jag själv står på är svårt att säga i få ordalag, innan jag får veta dina baser. Tills dess endast några ord om dem brunnarne ur vilka jag druckit mitt levande vatten.

Har i minst sju år levat utom all europeisk tankegång. Många europeer hava försvunnit spårlöst i Orienten, Islams, Indiens o. Chinas, o. detta är både lätt o. angenämt. Men då man nu *är* målare, så är man det för en längre tid, d. v. s. så länge man har ögon i skallen. Därför lärde jag mig att ha orienten med mig invärtes i alla väder.

Kanske minns du jag noga studerat Swedenborg? Sedan fann jag Mohyiddin Ibn Arabi o. Laotse (Tao Teh king, Taoismen). Den som studerar bara en av dessa två, läser vanligtvis ingenting annat. Våra orientalister veta ej Mohyiddins verkliga plats i soufismen, ej heller soufismens plats i Islam. Många veta att Laotse är en jätte, men vem vet hur han ser ut i själva verket.

I praktisk filosofi är jag djurvän o. naturist. Båda dessa skolor tog jag i — Paris! Zoophilien innehåller en av människoandens djupaste tankar. Är dessutom en utmärkt själens hälsovård. Den som kan vara god vän o. stora bror med kattor, hästar, hundar o. annat i den stilen, den får aldrig neurasthenie mera. Tro en gammal man!

Naturismen är en konst som man får lov att lära sig efter regler. Men vet man, — o. kan man praktisera den, så blir man enkel utav sig, vilket är mycket nyttigt för artister. Bland annat gott, så kan man bli onykter utan att supa o. få kopparslagare

Spanskt landskap. Kat. 231.
Enskild ägo.

m. m., o. detta är början till den »transcendentala dryckenskapslasten», som är något för bättre mans barn.

Vad jag beundrade hos Tolstoy förr i världen, det var egentligen inte han, utan just Laotse. Tolstoy själv beundra' Laotse o. ville översätta Tao Teh king. Jag tycker om Tolstoy för han dog så vackert, men vad filosofi beträffar så ha vi bättre på annat håll.

Ja, nu kan det vara nog. Resten får du gissa dig till. Men vill du ha mer så säg ifrån att ämnet intresserar.

Här. Avgudar Spanien. Trivs bättre här än annorstädes i Europa. Då o. då längtar jag till orienten förstås. Det där märkvärdiga opium med mosquéer o. gamla arabiska handskrifter göra en omöjlig för västerlandet. Så får man solen ett par grader högre upp i Zenith, vilket ger ett oförgätligt ljus över tingen o. sammanfaller nästan med vad jag kallar det »psychiska perspektivet».

Språken här tycker jag också mycket om, catala, castillano o. zallego o. Baskiskan? Ja, där lär det bara finnas ett verb med 25,000 participer — »excusez du peu». Så den får nog vara till längre fram. Men de baskiska orden äro härliga i klangen, jämte de finska o. de turkiska de vackraste i Europa. Spanska tankegången behagar mig mycket. Det är inte sant att spanjorerna äro förslöade. Tidningarna här äro de bäst skrivna i världen, för att nu inte tala om höglitteraturen. Allt vad som är på Castillano blir det stil på, o. Katalanerna äro ena väldiga humorister. Vackra poeter också. Vet ej

vad det är för sorts ostracism som drabbat allt iberiskt. En hel plejad författare här förtjänar världsrykte, o. de äro okända utom Spanien (o. Sydamerika).

Vidgås måste att spanjorerna ofta äro *högst* ojämna. Samma karl som skrivit härliga saker kan gå sta o. kläcka ur sig ngt så himla uselt, att man skäms för honom. Ser ingen orsak till det fenomenet, Cosas de España. Förläggarnyck? Så många år som jag varit i Paris, o. jag inte varit ett halvt dussin gånger på Cafe-concert. Gå på variété o. beuglant[1] föll mig aldrig in, t. o. m. i mina sämsta stunder. Blev alltid illa till mods på de ställen »où l'on s'amuse». Här måste jag springa på Music-Hall så ofta som möjligt, så jag har mynt bara till middagen, så inträffar det mycket ofta att jag äter middag »i tankarne», o. går o. tittar på dansen i stället. Men då det dansas ngt annat än spanska nationalt, så vänder jag ryggen till o. tar upp en bok o. läser i. O. den kan vara Konung Davids Psalmer eller Bibeln på hebreiska.

Det viktigaste av allt, målningen, Nu håller jag på att redogöra för franska utställningen, som stänges om ett par dagar. Så vill jag tala om det, uteslutande allt annat. Nu nog, att jag blivit barn på nytt här i Cataluña, o. fortsätter precis som jag började på Gotland för 27 år sedan. Estetik bryr jag mig ej om, *då jag kan måla*, o. min enda regel är att man aldrig kan vara nog enkel o. nog sann på samma gång.

Åtta sidor. Så illa mena' jag inte då jag satt mig att skriva. Ursäkta o. hälsa fru Åkerberg så mycket.

Hjärtligt tack o. handtag.

Tillgivne vännen
Gustaf Aguéli
Consulado de Suecia
Barcelona.

Ställningen blir allt ohållbarare för Aguéli i Barcelona. Den 20 juli 1917 sänder han ett nödrop till modern. Han måste omgående få pengar för att komma bort.

»Ja nu smäller här. I går den 19:de juli började dansen. Jag bor mitt i värsta elden. I går kväll kl. 9 blev det dödade o. sårade knappt 50 meter från mitt hus. Jag var ute på landet o. målade och kom ej in förrän det var slut. Såg bara blodpölarna med folk omkring.»

Den 8 augusti kommer det en ny trängande bön om hjälp.

Barcelona 28 juni 1917.

Kära mor,

Skriver på nytt o. ber dig om medel att få komma härifrån *med allra första*. Detta är absolut nödvändigt. Visserligen har det blivit lugnt igen men det är bara skenbart o. det värsta har inte ens börjat än. Tro mig. Jag skriker ej i onödan o. I veten att då jag spår, så spår jag sant.

Sänd detta brev till Falun o. var god o. telegrafera mig 200 (tvåhundra) kronor, d. v. s. ung. 300 pesetas. Det är vad jag behöver för att betala mina skulder, respengar, o. ta' mig fram fem à sex veckor på det nya stället, vad det nu blir.

Barcelona har blivit omöjligt för mig. Oroligheterna äro fientliga mot främlingar, o. de skrika på krig. Om folk tänkte sig för, så skulle ingen ha det lugnare än jag.

[1] Sämre café-concertlokal.

Höstlig slätt. Kat. 232.
Enskild ägo.

Men de som tänka äro ej republikaner, åtminstone ej i Spanien. För upprorsmännen här *äro alla främlingar spioner*. En utländsk landskapsmålare, det är ju klart att det är en spion, tycka de. Varken polis eller soldater säga ngt åt mig, fastän jag ibland sitter närapå under batterivallarna. Men de förb. republikanerna ska göra sig viktiga o. klipska förstås. Precis som i Egypten. Där sa' inte engelsmännen ett ord åt mig, förrän alla jesuiter, armenier, levantinare o. annat avskräde tjöto mot mig så att de ej fingo fred. De kunde ej huta åt tusen skälmar som gjorde dem små skurktjänster emellanåt, bara för en hederlig karls skull. Så blev han utkörd. O. så går det till i krig. Det där har jag redan talt om för dig, men eftersom det hotar bli samma sak här som i Egypten så påminner jag om det.

Härifrån kan jag ej bli utkörd, olyckligtvis. Antingen blir jag förbjuden att måla ute, eller också slår pöbeln ihjäl mig.

Tänk dig, att under över 16 månader jag varit här, boende strax intill det allra farligaste kvarteret i en stad tre gånger så stor som Stockholm, så har jag ej behövt ge ett enda slag eller säga ett hårt ord för att freda mig; detta intill sistlidne 15 juli. Men sedan dess så har jag *regelbundet* blivit ofredad *alla dagar* av folk som jag aldrig sett förr. Inte busar, ligapojkar o. s. v. utan arbetare av det slag man ser på revolutionära möten o. s. v. Mina idéer ha rakt intet att göra med republik, o. spanska kungen är en bra karl som välsignas av tusentals olycklige i alla Europas länder. Förut var jag bara likgiltig för republiken. Nu hatar jag den.

Jag talar ej politik med någon o. lägger mig ej i vad som ej angår mig. Men då jag

vad det är för sorts ostracism som drabbat allt iberiskt. En hel plejad författare här förtjänar världsrykte, o. de äro okända utom Spanien (o. Sydamerika).

Vidgås måste att spanjorerna ofta äro *högst* ojämna. Samma karl som skrivit härliga saker kan gå sta o. kläcka ur sig ngt så himla uselt, att man skäms för honom. Ser ingen orsak till det fenomenet, Cosas de España. Förläggarnyck? Så många år som jag varit i Paris, o. jag inte varit ett halvt dussin gånger på Cafe-concert. Gå på variété o. beuglant[1] föll mig aldrig in, t. o. m. i mina sämsta stunder. Blev alltid illa till mods på de ställen »où l'on s'amuse». Här måste jag springa på Music-Hall så ofta som möjligt, så jag har mynt bara till middagen, så inträffar det mycket ofta att jag äter middag »i tankarne», o. går o. tittar på dansen i stället. Men då det dansas ngt annat än spanska nationalt, så vänder jag ryggen till o. tar upp en bok o. läser i. O. den kan vara Konung Davids Psalmer eller Bibeln på hebreiska.

Det viktigaste av allt, målningen, Nu håller jag på att redogöra för franska utställningen, som stänges om ett par dagar. Så vill jag tala om det, uteslutande allt annat. Nu nog, att jag blivit barn på nytt här i Cataluña, o. fortsätter precis som jag började på Gotland för 27 år sedan. Estetik bryr jag mig ej om, *då jag kan måla*, o. min enda regel är att man aldrig kan vara nog enkel o. nog sann på samma gång.

Åtta sidor. Så illa mena' jag inte då jag satt mig att skriva. Ursäkta o. hälsa fru Åkerberg så mycket.

Hjärtligt tack o. handtag.

Tillgivne vännen
Gustaf Aguéli
Consulado de Suecia
Barcelona.

Ställningen blir allt ohållbarare för Aguéli i Barcelona. Den 20 juli 1917 sänder han ett nödrop till modern. Han måste omgående få pengar för att komma bort.

»Ja nu smäller här. I går den 19:de juli började dansen. Jag bor mitt i värsta elden. I går kväll kl. 9 blev det dödade o. sårade knappt 50 meter från mitt hus. Jag var ute på landet o. målade och kom ej in förrän det var slut. Såg bara blodpölarna med folk omkring.»

Den 8 augusti kommer det en ny trängande bön om hjälp.

Barcelona 28 juni 1917.

Kära mor,

Skriver på nytt o. ber dig om medel att få komma härifrån *med allra första.* Detta är absolut nödvändigt. Visserligen har det blivit lugnt igen men det är bara skenbart o. det värsta har inte ens börjat än. Tro mig. Jag skriker ej i onödan o. I veten att då jag spår, så spår jag sant.

Sänd detta brev till Falun o. var god o. telegrafera mig 200 (tvåhundra) kronor, d. v. s. ung. 300 pesetas. Det är vad jag behöver för att betala mina skulder, respengar, o. ta' mig fram fem à sex veckor på det nya stället, vad det nu blir.

Barcelona har blivit omöjligt för mig. Oroligheterna äro fientliga mot främlingar, o. de skrika på krig. Om folk tänkte sig för, så skulle ingen ha det lugnare än jag.

[1] Sämre café-concertlokal.

Höstlig slätt. Kat. 232.
Enskild ägo.

Men de som tänka äro ej republikaner, åtminstone ej i Spanien. För upprorsmännen här *äro alla främlingar spioner.* En utländsk landskapsmålare, det är ju klart att det är en spion, tycka de. Varken polis eller soldater säga ngt åt mig, fastän jag ibland sitter närapå under batterivallarna. Men de förb. republikanerna ska göra sig viktiga o. klipska förstås. Precis som i Egypten. Där sa' inte engelsmännen ett ord åt mig, förrän alla jesuiter, armenier, levantinare o. annat avskräde tjöto mot mig så att de ej fingo fred. De kunde ej huta åt tusen skälmar som gjorde dem små skurktjänster emellanåt, bara för en hederlig karls skull. Så blev han utkörd. O. så går det till i krig. Det där har jag redan talt om för dig, men eftersom det hotar bli samma sak här som i Egypten så påminner jag om det.

Härifrån kan jag ej bli utkörd, olyckligtvis. Antingen blir jag förbjuden att måla ute, eller också slår pöbeln ihjäl mig.

Tänk dig, att under över 16 månader jag varit här, boende strax intill det allra farligaste kvarteret i en stad tre gånger så stor som Stockholm, så har jag ej behövt ge ett enda slag eller säga ett hårt ord för att freda mig; detta intill sistlidne 15 juli. Men sedan dess så har jag *regelbundet* blivit ofredad *alla dagar* av folk som jag aldrig sett förr. Inte busar, ligapojkar o. s. v. utan arbetare av det slag man ser på revolutionära möten o. s. v. Mina idéer ha rakt intet att göra med republik, o. spanska kungen är en bra karl som välsignas av tusentals olycklige i alla Europas länder. Förut var jag bara likgiltig för republiken. Nu hatar jag den.

Jag talar ej politik med någon o. lägger mig ej i vad som ej angår mig. Men då jag

går med mina målargrejor på gatan eller landsvägen så får jag klasshatet eller främlingshatet mot mig genast. Mig personligen vill ingen åt. Bara det att jag ej får arbeta.

Det är i synnerhet medelhavskusten som är smittad av den republikanska galenskapen. Jag måste i väg till någon *liten* stad på södra eller sydvästra kusten där man är mera royalistisk. Där är det för övrigt billigare att leva, o. resan — ung. 30 kr., spar jag igen på ett par månader.

Ett bevis på främlingshat är att jag ej får hyra rum. Omöjligt att bo annat än på hotell. Såg häromdagen små snygga *bus* med täppa till för 8—10 pesetas i månaden. Men då de sågo jag var främling o. målare, så ville de ej ha mig. Rum för 30 pesetas i månaden, på hotell, eller också bo på gatan. Innan de förb. republikanernas krångel så var folket ytterst älskvärt mot främlingar.

Förra sommaren var en av de vackraste, nyttigaste, arbetsrikaste o. hälsosammaste jag upplevat. Denna är en bland de värsta. Jag måste gå miltals genom fiendeland i 25 graders värme i skuggan, förskämd storstadsluft eller damm som I ej kunnen ana Er till. Bästa arbetskraften går bort i ansträngningar som rakt intet hava med målningen att göra. Min tid i Barcelona stad är i det närmaste fruktlös. Tänk så mycket jag kunnat måla, om jag hade varit på annat håll!

Var ej rädd för att ta' ett lån, ty då jag kommer hem med mina tavlor o. översättningar så kan jag galant betala alltihop.

Kom för sent med förra brevet till Kristinadagen. Får gratulera om den hinner till din födelsedag.

Tillgivne sonen
Gustaf Aguéli.

Glöm ej att snar hjälp är dubbel hjälp, samt att sommaren är särskilt dyrbar för mig. Fick brev från Wilhelmson i går. Han har ont i armen.

Ännu ett sista telegram den 25 augusti:

»Skicka omedelbart 300 pesetas

Aguéli.»

Och så det sista brevet av Ivan Aguélis hand:

Barcelona den 11 september 1917.

Kära Mor,

Tusen tack för pengarna jag fick fr. Falun i går, den 10 sept. 290 pesetas. Det var emellertid ej nog, o. ber jag dig på det vänligaste sända mig med allra första ännu 75 pesetas, ung. 50 kronor. Skall längre fram förklara varför det ej är tillräckligt med den summa jag bad om o. fått. Vi ha haft en dags upplopp, den 19 juli o. en veckas uppror 13—20 aug. Nu är det lugnare, men det är möjligt att vi ha det värsta kvar. Det är fortfarande krigslagsvälde här, o. över hela Spanien förövrigt. Ingen vet hur det kommer att gå, men det synes som om regeringen o. ordningen skulle hava segrat, o. möjligen kommer att behålla segern. Det är nästan troligt att det ej blir inbördeskrig utav. Tack vare regeringens förstånd o. bestämdhet. Men om jag ber om plötslig hjälp för oväntad ställning, så veten I att jag ej skriker i onödan. Jag skall skriva till Wilhelmson o. Hallström o. be dem hjälpa mig något. Jag behöver resa långt bort

för att i Södern i Afrika ta' igen under vintern den tid jag förlorat under den härliga sommartiden, som jag måst tillbringa i det osunda o. omöjliga Barcelona.

Folket i Katalonien är bra på så sätt att de äro hederliga, d. v. s. icke tjuvaktiga, o. fredliga. Men de äro ogina till ytterlighet vad bostad beträffar. Förr få husen stå tomma än de hyra ut dem till främlingar. Främlingar som äro så olyckliga att de måste tigga på gator o. vägar, äro de mycket hyggliga emot, likaväl som mot dem som äro rika. Men vill man leva indraget, för sig själv, o. arbeta med tavlor eller böcker, saker som de ej förstå, så tro de precis som araberna att det handlar antingen om spioneri eller också om trollkonst.

I största hast
sonen Aguéli
alltid samma adress.

Prins Eugén som sedan åratal med aldrig svikande intresse följt Ivan Aguélis öde och mer än en gång hjälpande ingripit i nödens stund hade beslutat att medelst en betydande summa bereda Aguéli tillfälle att återvända till hemlandet och avsände en check på 1,000 pesetas till svenska konsulatet i Barcelona. Men när beloppet nådde sin bestämmelseort, befann sig den för vilken hjälpen var avsedd ej längre bland de levande.

Den 3 oktober 1917 skriver konsul Magnus Nordbeck i Barcelona följande anmälan om G. Aguélis död.

Härmed har jag äran med bifogande av dödsanmälningssedel meddela att svenske undersåten Gustaf Aguéli avlidit genom olyckshändelse, orsakad av ett framrusande lokomotiv, då han passerade en järnvägsbana invid byn Hospitalet, invid Barcelona den 1 dennes.

Anmodat av domstolen i Hospitalet, har konsulatet varit närvarande vid identifieringen av den dödes personlighet, samt gjort nödvändig förklaring angående hans nationalitet, och ombestyrdes hans begravning.

Enligt spansk lag har domstolen omhändertagit hans tillhörigheter, bestående av ytterst enkla kläder samt några tavlor och böcker. Några föremål av värde torde ej finnas; till sitt uppehålls bestridande emottog han emellanåt mindre remissor från sin i Sala levande moder, änkefru Anna Agelii.

Så snart vidare meddelande från domstolen ingå, samt hans tillhörigheter utlämnats skall rapport insändas.

Magnus Nordbeck.

Med den själsstyrka som kan framgå ur ett långt liv av prövningar och försakelser tog Ivan Aguélis åldriga moder emot det förkrossande slaget. Hon kände en våg av varmt och försynt deltagande strömma emot sig från sonens vänner. Prins Eugen gav order att den summa, som han avsett för Ivan Aguéli, men som ej nådde honom skulle överlämnas till den avlidnes moder. Fru Anna Agelii förde endast med svårighet pennan men den 29 december 1917 vänder hon sig till Carl Wilhelmson med ett tack som hon ber honom förmedla till sonens andra vänner.

Sala den 29 dec. 1917.

Artisten

Herr Carl Wilhelmson, Stockholm.

För Edert deltagande i min djupa sorg och för allt intresse och all vänskap, som Ni visat min son John, får jag härmed frambära mitt varma tack.

Jag ber också att genom Eder få frambära mitt vördsamma och djupt kända tack till H. K. H. Prins Eugen och till överintendenten Herr Richard Bergh samt till övriga Johns vänner och gynnare för allt, vad de gjort för honom.

Den önskade fullmakten sänder jag härmed och får jag kanske besvära Herr Wilhelmson att överlämna den till överintendenten Bergh. Jag skulle ha skickat den med omgående men har väntat i det längsta på närmare underrättelser från konsulatet, som utlovats men ännu ej anlänt.

Med fullt förtroende överlämnar jag åt min sons vänner att styra om, att hans kvarlåtenskap kommer lyckligt till Sverige. Jag vet, att det är förenat med stora svårigheter, men om så kan ske, hoppas jag sedan personligen få rådgöra med Eder om vad som är bäst att göra.

Med högaktning och tacksamhet

Anna Agelii.

Men Prins Eugen nöjde sig inte med att visa den förolyckade konstnärens moder sin frikostiga välvilja. Ännu långt betydelsefullare, ej blott för Ivan Aguélis minne utan även för henne som skulle taga arv efter sin son, var prinsens ingripande, varigenom de av den svenske konsuln som värdelösa betraktade dukarna blevo tillvaratagna och hemförda.

Den 6 mars 1918 lämnar konsuln en ytterligare rapport över händelsen samtidigt som han insänder en räkning på utlägg i anledning av Aguélis död, pesetas 423.30.

Han skriver:

»Då olyckshändelsen skedde inom Hospitalets domstolsdistrikt, men då Aguélis tillfälliga bostad var i Castelldefels, där han hade några tillhörigheter och han dessutom hade ett rum på hotell i Barcelona, varest hans övriga saker funnos, hava tre olika domstolsmyndigheter ingripit, vilket orsakat detta långa dröjsmål med överlämnandet till konsulatet av Aguélis kvarlåtenskap, synnerligast som Hovrätten i sista hand haft frågan till behandling, då det gällde utlänning.

Aguélis kvarlåtenskap består endast av några underkläder och strumpor i synnerligen dåligt skick och utan värde samt en del böcker och tidskrifter, ett stativ och paletter, samt 145 skizzer i oljefärg på duk, 34 på papper samt 80 pennritningsutkast, vilka alla tagits i väl förvar för att enligt kungl. beskickningens i Madrid instruktioner på begäran av H. K. H. Prins Eugen vid första tillfälle hemsändas. Flertalet böcker äro grekiska,

Landskap med blommande aloë. Kat. 201.
Tillhör Göteborgs konstmuseum.

ryska, japanska och arabiska lexikon och grammatikor och utbeder jag mig instruktioner huru med samma samt med stativ, paletter och målarlådor bör förfaras.

Magnus Nordbeck
t. f. konsul.»

Den i brevet omnämnda platsen Castelldefels är en fattig fiskarby, belägen på ett avstånd av 27 kilometer från Barcelona åt sydväst. I byn finnes en liten romansk kyrka och resterna av medeltida befästningar som man måhända skulle kunna återfinna på flera av Aguélis spanska målningar.

I ett annat meddelande upplyser konsuln att han hos flera konsthandlare förhört sig »om någon tavla av Aguéli skulle finnas hos dem eller vara såld men ingen känner till Aguéli, och även om han utbjudit samma, skulle det helt säkert varit svårt att komma till försäljning, då samtliga hans tavlor ej voro slutmålade utan endast skisser.»

Bland Aguélis papper påträffades också ett depositionsbevis över 5 lådor böcker och manuskript förvarade hos Marie Huot, Rue Dauphine 16, Paris. Ingen anade värdet av lådornas innehåll men samme man, prins Eugen, som vakat över bärgandet av de sista konstnärliga skördarna från Frankrike, Egypten och Spanien, hade från början klart för sig, att hans

19—401227

räddargärning ej var fullbordad förrän även denna del av Ivan Aguélis kvarlåtenskap var hemförd. Konstnärens moder, fru Anna Agelii, gjorde för sin del ej anspråk på dessa lådor men såg med tacksamhet att sonens förstående mecenat löste ut dem.

Mme Huot hade under många år varit Ivans besvärligaste fordringsägare. Det var denna orsak som en gång — årtalet har jag ej lyckats fastställa — drev henne att i desperation företaga den långa resan till Sverige för att söka förmå Ivans moder att klara sonens skuld. Fru Agelii lyckades dock hejda sin sons väninna i Västerås. Hon hade klart för sig att den excentriska skönheten skulle ha väckt alltför stor sensation i det idylliska lilla Sala.

För denna skuld lågo Ivans böcker och anteckningar som säkerhet. Nu kunde den tack vare prins Eugens ingripande regleras.

Så var ej blott huvudparten av Ivan Aguélis konstnärliga verk bevarad, även de dyrbara dokument som skulle bidraga till tydandet av hans livs gåta voro räddade åt eftervärlden.

IX.

HAN SOM MÅSTE SEGRA.

ÄNNU LÄNGE innebar världskriget ett absolut hinder för hemsändandet av Ivan Aguélis kvarlåtenskap. Det skulle gå månader och år innan den bortgångnes vänner i Sverige fingo tillfälle att göra sig en föreställning om dess art och betydenhet. Den omfattade ju ej blott det som tack vare prins Eugens ingripande omhändertagits i Barcelona. Det var också de fem lådor som prinsen, med fru Anna Ageliis goda minne, för en avsevärd summa hade löst till sig från Mme Huot. Härtill kommo så de ungdomsverk som konstnärens moder pietetsfullt bevarade i sitt hem i Sala.

Uppackningen ute på Valdemarsudde av de dyrbara sändningarna skulle bliva till en sannskyldig sensation. De med sådant nedlåtande omnämnda små lapparna visade sig vara lika många små mästerverk. Det blev snart tydligt för prins Eugen och hans konstnärsvänner att här fanns materialet till en minnesutställning av en enastående betydelsefullhet.

I Karl Nordströms dagboksanteckningar kunna vi ej blott följa händelsernas utveckling, utan också läsa vilket starkt intryck dessa målningar, och det tragiska öde om vilket de talade, gjorde på den åldrade konstnären.

Ur Karl Nordströms dagboksanteckningar.

1919, November 20.

»— — — Prins Eugen var på utställningen, tog mig efter en stund med i sin bil till Valdemarsudde, där vi åto frukost, varefter vi stannade i ateljén, sågo prinsens höststudier samt sedan — ingående — alla Aguélis från Barcelona hemsända studier, en hel packe, med motiv från Frankrike, Spanien och särskilt trakten av Alexandria. Det är fråga om att ur samlingen göra ett mindre urval för Nationalmuseum, prinsen själv har redan tagit undan vad han önskar överta och detsamma är fallet med kronprinsen. Det övriga skulle utställas för försäljning, sannolikt i AB. Konstverk någon gång på nyåret. Stackars Aguéli skall väl på detta sätt få sin upp-

rättelse och sitt namn inskrivet med heder i vår konsthistoria. En stor del av dessa små lappar äro koloristiska mästerstycken helt enkelt, storligen förtjänade att räddas från glömska och undankastande. Det är en ovanlig, en äkta målarbegåvning, som givit upphov till dem. — — —»

1920, Januari 1.

»— — — Jag har besvarat ett brev från Ivan Aguélis moder, ett rörande brev däri den 81-åriga tackar mig för mina små omsorger om hennes käre sons minne som konstnär. Det är ej svårt för mig att förstå smärtan och sorgen hos denna moder, som begråter sitt enda barn och känner tröstlös tomhet, därtill minnena av de långa årens alla missräkningar och till sist detta tragiska slut på en levnad som borde — tycker man — ha kunnat utveckla sig helt annorlunda. Mänskligt att döma. — — —»

En morgon fann AB. Konstverks kundkrets i sina brevlådor ett elegant rosafärgat inbjudningskort av följande innehåll: Minnesutställning av AGUÉLIS efterlämnade arbeten öppnas måndagen den 26 januari 1920 kl. 12.

Det var en egendomligt förtätad stämning som den angivna dagen rådde i den eleganta lilla utställningslokalen Strandvägen 27. De små lokalerna voro fullpackade, och nyfikenheten var driven till sin höjd. Man hade inom kännarkretsen hört talas om de märkliga ting som blivit räddade hem bland Ivan Aguélis kvarlåtenskap, och de som ägde förbindelser med den bortgångnes konstnärsvänner hade kanske lyckats att få köpa någon av de delikata små dukarna, innan de visades fram offentligt. Redan de först anlända bland vernissagepubliken funno såld-lappar under ett stort antal av de utställda målningarna. Det gällde tydligen att hålla sig framme, om man ville åt sig rädda någon av de små klenoderna.

Ty de första ögonblickens nyfikenhet förvandlades inom kort i häpnad och beundran. Detta var verkligen något i högsta grad märkligt. Det var något helt nytt man såg, men ingenting av detta obegripliga nymodiga som man inte förstod hur gärna man ville. Detta var så enkelt och självklart och ändå på något sätt ogripbart, visionärt med sina ljuvliga färger och förenklade form. Men han som skapat allt detta, han var borta.

Ur Karl Nordströms dagboksanteckningar:

1920, Januari 26.

»— — — Aguéli-utställningen öppnades i dag. — — — Det är verkligen längesedan man konstaterar en så genomgående framgång för en nyss förut så gott som okänd konstnärs verk. Stackars Aguéli! Att Du ej

skulle få uppleva Din upprättelse och se frukten av Dina konstnärsdrömmar, Dina resor och Ditt målande uppskattat och åtrådd och uppskattad även i pekuniärt avseende! Ditt öde var grymt och gör Dina kamrater melankoliska.

Januari 31.

»— — — Fru Aguéli har genom en av sina kvinnliga vänner låtit inlämna hos Gelly M. ett till mig adresserat paket, innehållande ett trettiotal dukar av sonens hand, ett par utmärkta afrikanska landskap från den tidigaste perioden i Kairo, ett från Visby samt f. ö. modellstudier, helfigurer och huvuden — det allra mesta intressant, såsom prins Eugen och jag kunnat konstatera då vi i e. m. öppnade paketet. Denna vändning sätter oss i stånd att om någon tid ordna en Aguéli-utställning, som dessutom kan kompletteras med vad vi äga tillgängligt av teckningar. AB. Konstverk har på ett uteslutande lyckligt och förmånligt sätt kunnat profitera av Aguélis konstnärliga kvarlåtenskap.»

Minnesutställningen över Ivan Aguéli blev föremål för en synnerligen stor uppmärksamhet i pressen. En av de första som hedrade den bortgångne konstnären i en mera ingående skildring var Nils Palmgren, av vars hand i *Aftontidningen* för den 4 februari inflöt en varmt känd och synnerligen väl dokumenterad artikel, under rubriken »Ivan Aguéli, ett förbisett geni inom vår genombrottskonst».

Den 15 februari tecknar Ragnar Hoppe i *Svenska Dagbladet* fint och förstående »Ett sällsamt svenskt konstnärsöde».

Den 6 och 7 februari innehöll *Dagens Nyheter* »John Gustaf Aguélis roman, ett märkligt konstnärsöde tecknat av Axel Gauffin». Jag tillåter mig att ur denna artikel avtrycka slutet:

»Han har blivit sannspådd. Och när vi i dag stå i beundran inför hans till formatet så obetydliga, men till formen så stora studier från Touraine och Hour, från Assiout och Katalonien — då är det ej hans livs hårda prövningar vi sörja över, ty förvisso hade de sin fostrande betydelse. Nej, det är över bråddöden på bangården vid Barcelona — som nekade landsflyktingen det som han med hela sin själ längtade efter, att komma hem till det fosterland som han förut så ofta utan saknad vänt ryggen. Nekade honom att i nya, djupare och renare färger än förr förhärliga Visbys vida luft och Dalälvens lugna flöden, Falun »magnifique et infernal» med sina klippiga slätter, Borgholm »hiératique» — hela vårt vida land — med det enda undantaget: Stockholm, storstaden.

Det är tragiken i Gustaf Aguélis öde att det blev honom förmenat att, som han önskade det, »sluta fred med is och snö, med dimmor och mörker».

Porträtt av Mme Huot.
Tillhör Nationalmuseum.

Till 34,000 kronor uppgick den slutliga försäljningssumman vid minnesutställningen över Ivan Aguéli. Behållningen tillföll den bortgångne konstnärens åldriga moder. Den betydande summan kom som ett tack från andra sidan till henne som väl mer än en gång hade haft svårt att fatta sin son på hans villsamma stig, men aldrig hade upphört att söka hjälpa långt utöver sin egen fattiga förmåga. Nu hade hon fått uppleva det underbara att han ändå till slut skulle få rätt: nu var det fullkomnat — *han måste segra.*

Det ej blott konstnärligt utan även ekonomiskt lysande resultatet av minnesutställningen satte konstnärens moder i tillfälle att förverkliga en önskan att på sonens gravplats låta uppföra en värdig vård. Den ritades av Ivans gode vän Carl Wilhelmson, som åtog sig att själv övervaka dess uppsättande på sin plats på kyrkogården vid Hospitalet utanför Barcelona. Under ett gotländskt ringkors står här inhugget:

JOHN GUSTAF AGUELI

* DEN 24 MAJ 1869

† DEN 1 OKTOBER 1917

Ännu dröjde det några år, innan den gamla, älskad och vördad av alla som lärde känna henne, själv fick lägga sitt trötta huvud till vila. Det var den 30 april 1925.

Men den tredje av huvudpersonerna i Ivan Aguélis livs roman, vad blev det av henne? Den nya Ninon de Lenclos, Marie Huot? Det var den gamle Emile Bernard som gav mig svar på den frågan.

Han berättade att han någon gång i slutet av nittonhundratjugotalet en eftermiddag passerade en av smågatorna på vänstra Seinestranden, när hans uppmärksamhet fästes vid en skara skrikande och skrattande gatpojkar som hjärtlöst förföljde en besynnerligt utstyrd gammal dam. Förgäves försökte hon värja sig mot deras närgångenheter. Upprörd, skyndade han henne till hjälp, men i nästa ögonblick ryggade han tillbaka — under den bleknade grannlåten igenkände han Mme Marie Huots härjade drag. Utan ett ord till förklaring bjöd han sin arm åt den gamla. Han hjälpte henne hem och lämnade henne med en vördnadsfull bugning vid hennes port. Hon böjde tyst huvudet till tack och försvann med stapplande steg under det mörka valvet.

Emile Bernard stod kvar stirrande efter henne. Hade hon känt igen honom? Det föreföll inte så. Hon tycktes leva i en annan värld, en värld som var borta.

Det var sista gången han såg Ivan Aguélis älskade. Den 13 april 1930 kl. 7 på aftonen kom befrielsen för Marie Huot i l'Hôpital de la Charité vid rue Jacob.

Bland Baudelaires dikter var det en som Ivan Aguéli älskade framom alla andra, den som står som slutstycke i *Les fleurs du mal:* »Le voyage». I ett ovan citerat brev till Mme Huot av den 22 februari 1910 placerar han den ibland de heliga skrifterna.

»Resan» — den dikten hade för den rastlöse vandraren, för honom som förblev en främling i alla länder, blivit till en poetisk förklaring av hans eget sönderslitna öde. Den omspänner med sina åtta korta sånger ett liv av längtan, av brännande oro, svikna illusioner och osläckligt begär att se och lära känna det som ligger bortom horisonten.

Ivan kände helt visst igen sig själv redan i det första anslaget.

För barnet, kärt i kartor och i stick,
världsalltet svarar väl emot aptiten.
Vad väldigt mått vid lampan världen fick!
I minnets ljus, vad världen dock är liten!

Och i ensamheten i det höstliga spanska landskapet, med nattens hot över detta hav, som han så ofta hade trängtat till, men som nu reste sig inför hans ögon som en stängande fängelsemur, reciterade han månne ej här som så ofta förr, i en högtidlig förkänsla av den efterlängtade befrielsen den underbara strofen ur den Baudelaireska diktens sista sång:

Nu Död, gamle kapten, är tid att lyfta ankar.
Jag leds vid detta land, o Död! Så kastom loss!
Mörkt ruva rymd och hav som tunga tankar —
ett hjärta känner Du som fylls av stjärnebloss.

SLUTORD.

SÅ SOM Ivan Aguélis öde formade sig, måste boken om honom till sin uppläggning skilja sig från andra konstnärsbiografier. Konstutövningen kom ju att utfylla endast jämförelsevis kortare perioder av hans liv. Det är en naturlig konsekvens härav att stora partier av skildringen kommit att behandla andra sidor av hans verksamhet.

Men de långa uppehållen i Aguélis konstutövning voro utan tvivel även de betydelsefulla för hans utveckling som konstnär. Han har för övrigt själv mer än en gång betygat detta. Det har då också synts mig nödvändigt att först av allt söka rekonstruera detta underbara öde. Det material som därvid har erbjudit sig har varit så överväldigande rikt, har visat sig vara av så betydande mänskligt, konstnärligt och litterärt intresse att det inte varit möjligt att pressa skildringen samman inom en trängre ram än den som den nu har fått. Endast med denna bredd i framställningen blir Ivan Aguélis sällsynt rikt facetterade gestalt gripbar. Ur hans vänners minnen, ur hans egna och andras brev kunna vi foga samman de skiftande drag som bilda en av de intressantaste fysionomier i den svenska konsthistorien. Tyvärr har på detta vis det mig för denna andra volym medgivna omfånget överskridits.

Att ytterligare utvidga detta omfång var av ekonomiska skäl ej görligt. För den analys av Aguélis konstnärliga produktion med vilken jag hade hoppats få avsluta min framställning har det på detta sätt tyvärr ej blivit någon plats. Till tanken på en tredje del — den del, om vilken Gothard Johansson och Yngve Berg profeterade i sina recensioner om första delen — ställde sig Konstföreningens styrelse avvisande. Om jag också med saknad känner frånvaron av denna avslutning på mitt verk, fanns det för mig likväl intet val: på denna obrutna mark var det dock nödvändigt att först lägga den fasta biografiska grundval som är förutsättningen för varje vidare undersökning och värdesättning.

Att Ivan Aguéli och hans verk i framtiden komma att locka många uttydare, därom är jag övertygad. Eftervärlden kommer ej att så snart bli färdig med denne vår nittiotalskonsts snillrikaste och mest mystiska gestalt.

Innan jag lägger ned pennan har jag att tacka ett antal personer, utöver dem som redan nämnts i förordet till första delen.

Den som jag härvid främst vill nämna är den frejdade arabisten professor H. S. Nyberg i Uppsala, som benäget lämnat sin oskattbara och oersättliga hjälp för analysen och värdesättningen av Ivan Aguélis arbeten på ett område där professor Nyberg är en obestridd auktoritet. Sina iakttagelser har denne sammanställt i ett särskilt, utomordentligt fängslande kapitel: »Aguéli och Islam» som återfinnes omedelbart efter dessa slutord.

Den vittberesta Indienkännaren, författarinnan fröken Fia Öhman har godhetsfullt genomläst kapitlet »Till Indialand».

Förste sekreteraren vid kinesiska beskickningen i Stockholm Sung-Yo Hsia har varit nog älskvärd att översätta de rekommendationsbrev av Chang-Ki som skulle bereda väg för Aguéli under hans planerade resa till fjärran Östern.

Jag har vidare anledning att varmt tacka föreståndaren för svenska institutet i Rom, docent Erik Sjöqvist som godhetsfullt förmedlat synnerligen värdefulla upplysningar från dr Enrico Insabato därstädes. Viktiga meddelanden ha lämnats av Aguélis ungdomsvänner, ingenjör Ragnar Salwén och fabrikör Sivert Herdin, båda i Falun samt konstnärerna Arthur Sjögren och Sven Kreuger i Stockholm och Alb. Stockenström, Ljungby. Fastighetsdirektör Axel Dahlberg har förskaffat mig viktiga uppgifter. Vid korrekturläsningen har jag haft värdefullt bistånd av en annan av Aguélis vänner, boktryckare Ehrnfried Nyberg. Amanuensen fil. lic. Gertrud Serner har lämnat mig en ovärderlig hjälp, bl. a. vid upprättandet av katalogen och namnregistret.

Slutligen vill jag till Sveriges Allmänna Konstförening och dess ordförande, justitierådet Edelstam uttala mitt uppriktiga tack för den förståelse och den långmodighet som de visat en av sitt ämne gripen författare.

Axel Gauffin.

BILAGA.

AGUÉLI OCH ISLAM.

Då jag 1924—1925 vistades i Kairo, umgicks jag mycket med en tjänsteman vid egyptiska nationalbiblioteket vid namn *Zeki Efendi*, av en bekant Kairosläkt *Sakkā*, som i föregående generationer räknat flera framstående islamiska teologer bland sina medlemmar. Zeki Efendi tillhörde ej längre islam i egentlig mening utan hade anslutit sig till *behaisternas* religion, som, ehuru en utgrening från islam, likväl har uppgivit flera av dess grundprinciper och vill anses såsom något högre och universellare än denna. Jag intog ej sällan måltider tillsammans med Zeki i det hus, där hans föräldrar bodde; själv var han vid denna tid ogift. Han omtalade en gång, att just i det rum, där vi åto, hade min landsman Aguéli många gånger suttit; icke sällan hade han övernattat på den divan, som vid måltiden tjänade oss som sittplats. Zeki själv, som nu torde vara en man i femtioårsåldern, hade sedan sina pojkår ett livligt minne av Aguéli. Jag fick då för första gången veta, att Aguéli bekände sig till islam. Zeki var som alla behaister tämligen högmodig i religiösa ting och yttrade sig en smula nedlåtande om Aguéli: denne hade varit en mystisk svärmare, nära nog vriden; han hade särskilt älskat den store islamiske mystikern och teosofen Ibn al-'Arabī och beständigt drömt om att återfinna dennes jättestora allegoriska korankommentar, som gäller för att vara förlorad och som i varje fall hittills icke kommit i dagen. Att han redan under vistelsen i Kairo var döv framgick av Zekis berättelser.

Av det material, som ställts till mitt förfogande ur Aguélis kvarlåtenskap, kan man bilda sig en ganska klar föreställning om hans förhållande till islam och hur långt han inträngt i denna religion.

Aguéli behärskade fullkomligt det arabiska skrift- och litteraturspråket, som ännu i dag är den gamla klassiska arabiskan. Vi ha några brevkoncept på arabiska av Aguélis hand bevarade. Han har en handstil som en infödd, och han uttrycker sig ledigt och obesvärat och med god och rik fraseologi. Här och där möta grammatiska vårdslösheter, men de äro av exakt samma slag som de som den vanlige bildade efendin låter komma sig till last i vardagslag, då han skriver utan högre anspråk. Aguélis arabiska är i hög grad levande och naturlig och återspeglar troget den litterära Kairomiljön. Han synes f. ö. ha ägt en anmärkningsvärd språkbegåvning och en glupande aptit på alla slags språk.

Aguélis övergång till islam var förberedd av den absolut fientliga ställning han tydligtvis redan som skolyngling intagit till kristendomen och kyrkan. Man kan icke sällan iakttaga, hurusom islam med sin stränga slutenhet i sig själv, sin utomordentligt klart fixerade, enkla och stramma troslära och sina bekännares säkra uppträdande och stolta religiösa hållning utövar en stark dragningskraft på religiöst känsliga men rotlösa individer. Härtill bidrar också det romantiska svärmeriet för Orienten, som ofta gör sig

mycket starkt gällande hos dem som vantrivas i den västerländska kulturen med dess alltjämt tilltagande mekanisering. Men det är också en ofta gjord iakttagelse, att den som med den europeiska bildningen i blodet nalkas islam i regel attraheras mest av dess mystik, som på sin höjdpunkt utvecklats till ett grandiost gnostiskt eller teosofiskt system. Efendier, som länge studerat i Europa, bli ofta mer eller mindre främmande för den ortodoxa islam i dess vardagliga och sociala yttringar men finna bryggan över till sin fäderneärvda religion i mystiken, som skaffar dem möjlighet att genom allegorisk tolkning komma förbi det alltför massiva och krassa i folkreligionen och ger deras religiösa känsloliv den näring det behöver. Aguéli var helt predisponerad för en sådan utveckling. Han hamnade i den tankevärld, vari en av alla tiders största teosofer dvaldes, nämligen Muḥji d-dīn (»religionens pånyttfödare») Ibn al-ʿArabī, född i Murcia i Spanien 1165, död i Damaskus 1240 efter ett fyrtioårigt kringflackande i Främre Orientens länder — han som av sina anhängare aldrig nämnes utan ärenamnet »den störste scheiken» och vilkens grav vid foten av berget Kasijún utanför Damaskus än i dag är en berömd muhammedansk vallfartsort.

Ibn al-ʿArabī utvecklade en radikal monistisk panteism av stora mått. Gud är i allt, Gud är allt, den läran har sällan drivits så till sina yttersta konsekvenser som av Ibn al-ʿArabī. Världen är ingenting annat än en serie kristallisationspunkter för det gudomliga och platser för det gudomliga väsendets manifestation. Från evighet står hela universum och hela världsförloppet fast som ideal verklighet i Guds medvetande; händelserna omkring oss betyda endast framträdande ur det fördolda av en från evighet bestående realitet — ett framförande av den redan från evighet färdiga filmen, skulle man med modernt bildspråk kunna uttrycka saken. Världen och världsförloppet utgöra *nödvändiga* beståndsdelar av det gudomliga. Om den vanliga skapelseläran utsäger, att världen vore otänkbar utan Gud, så kan Ibn al-ʿArabī vända om satsen och säga, att Gud vore otänkbar utan världen. Detta är hans läras djupaste mysterium, och däri ligger hans radikalism i förhållande till den islamiska föreställningsvärld som omgav honom. Eljest var Ibn al-ʿArabī en övertygad anhängare av den ortodoxa islam i dess mest ytterligt gående form med den krassaste bokstavstro och ett fanatiskt fasthängande vid alla yttre former. Han kunde vara det, därför att bokstaven och den yttre formen för honom endast voro förklädnader för djupa mysterier. Ingen har drivit den allegoriska uttolkningen så virtuosmässigt och ohämmat som han. Varje idé, varje ord, varje skrift, varje den enklaste sak han rör vid förvandlas under hans hand till en manifestation av det gudomliga, till en byggnadssten i hans teosofi. Med den oerhörda receptivitet, som var honom egen, har han indragit allt, från det lägsta till det högsta, i sitt stora system av allegorier. Han var personligen en visionär och undergörare av stora mått. I hans system frodas vid sidan av sublim och abstrakt spekulation den vildaste vidskepelse, och krass magi, talismaner och fakirkonster uppfylla den värld han rör sig i. Han sammanfattar på sätt och vis hela den utveckling, som icke blott den islamiska världen genomgått utan också hela kulturvärlden runt Medelhavet alltsedan senantikens dagar. Han är en typisk exponent för det som Spengler kallade »den magiska kulturen». Han är ett fenomen av ungefär samma slag som de senare nyplatonikerna, en Jamblichos och Proklos, och liksom dessa betecknar han en höjdpunkt och en avslutning. Då han dog 1240, hade den islamiska kulturvärldens' nedbrytande genom mongolerna redan börjat.

Det är intressant att konstatera, att Ibn al-ʿArabī av sin teosofi leddes fram till en tolerant inställning mot andra religioner. De blevo för honom allesammans manifestationer av den ena gudomliga sanningen. Med förvånande radikalism har han givit

uttryck åt sin likgiltighet för alla konfessionella skrankor i några mycket ofta citerade verser, som för alla verkliga muslimer innebära höjden av blasfemi:

»Det fanns en tid, då jag tog illa vid mig, om min väns religion icke var nära min egen.
Men nu har mitt hjärta blivit sådant, att det upptar varje form: det är en betesplats för gaseller[1] och ett kloster för munkar,
ett tempel för avgudabilder och ett Kaaba för pilgrimer, lagens tavlor lika väl som koranens heliga bok.
Det är till kärlekens religion jag bekänner mig, och varthän dess riddjur än vända sig, så är *den* min religion och min tro.»

Liknande tankar hade redan tidigare yttrats av mystiska diktare som t. ex. Omar Chajjām och återfinnas väl mer eller mindre i all verklig teosofisk spekulation; men sällan ha de fått ett så ohämmat uttryck som här, i varje fall inom islam.

Ibn al-ʿArabī hade börjat sin bana som skrivare i en furstes tjänst och tillhörde alltså det skrå, ur vilket sedan gammalt skönandarna i islam rekryterats. Till en skrivares utbildning hörde nämligen alltid litterära studier. Ibn al-ʿArabī var också fullt förtrogen med den finare islamiska litteraturen, främst den äldre och yngre poesien — han ansåg sig f. ö. härstämma från en berömd förislamisk skald, Ḥātim aṭ-Ṭāʾī. Han skriver en flödande litterär arabiska, präglad av klarhet och smak. Han var också själv poet, om också icke i de högre graderna. Inom det mystiska brödraskap, vars ledare han blev, rådde vid sidan av en stark ordensdisciplin en viss personlig frigjordhet, som satte sig över åtskilliga av islams sociala fördomar. För kvinnan har det alltid funnits ett visst utrymme inom islams mystiska kretsar, och hon omgärdas där icke av samma skrankor som i det borgerliga livet. Ej heller i Ibn al-ʿArabīs krets fattades heliga kvinnor och undergörerskor, och han synes ha umgåtts otvunget och naturligt med dem.

I många hänseenden betecknar Ibn al-ʿArabī ett upplösningsfenomen inom islam. Hela den historiska religion, som var hans, upplöstes under hans hand till ett skuggspel. Han gav vidskepelsen och den krassa medeltida magien ett slags filosofisk legitimation och har i hög grad bidragit till att dessa företeelser ha konserverats i islam. Fruktbara och för framtiden betydelsefulla tankar söker man förgäves hos honom. Men just såsom upplösningsfenomen utövar han en icke ringa dragningskraft på de radikala element, som anse sig färdiga med islams yttre form och söka lösningen på det religiösa problemet i en universell teosofi, som spränger alla historiskt givna former. Särskilt är detta fallet med de ovannämnda behaisterna, som anse den historiska islam redan vara ett övervunnet stadium. Det är sannolikt egentligen på deras tillskyndan, som Ibn al-ʿArabīs skrifter alltjämt tryckas i Kairo. En ortodox scheik, som jag träffade i en bokhandel i Kairo, gav uttryck åt sin högljudda förtrytelse över att sådant eländigt kätteri finge tryckas bland muslimer. Ginge det efter ortodoxernas önskan, skulle man få leta efter Ibn al-ʿArabī bland bibliotekens handskriftskatter.

Det är intet tvivel om att Aguéli tog sin nya religion på fullt allvar även i yttre hänseende och bemödade sig att strikt iakttaga dess former. Bland hans arabiska böcker återfinnas de vanliga religiösa standardskrifterna. I brev, som hans islamiska vänner skrivit till honom, behandlas han alltid som en medlem av deras religionssamfund. Det är möjligt, att han lät omskära sig, vilket är det yttre tecknet på övergång till islam. Som alla konvertiter tog han sig i st. f. sitt kristna dopnamn ett äkta islamiskt namn, *ʿAbd al-Hādī* (»Vägledarens tjänare») och sitt namn Aguéli arabiserade han fyndigt till *ʿUḳailī*, som i nedre Egyptens vulgärspråk uttalas *ʿAgēli*. *ʿUḳailī* är ett gammalt

[1] Därmed åsyftas den förislamiska arabiska hedendomen.

arabiskt tillnamn som betyder »hörande till stammen *'Ukail*», och har burits av åtskilliga lärde inom islam.

Men som muslim är Aguéli en brinnande anhängare av Ibn al-'Arabīs teosofi. Han har ägnat »den störste scheiken» ett intensivt och ingående studium. Ibn al-'Arabīs största verk, »De mekkanska uppenbarelserna», finnes i hans efterlämnade boksamling. Men framför allt har han, liksom de flesta som sökt intränga i mystikerns tankevärld, vänt sig till de smärre traktat och avhandlingar, som denne i hundratal strödde omkring sig. Sådana finnas i nästan alla biblioteks samlingar av arabiska handskrifter; endast få av dem äro utgivna. (Den som skriver dessa rader har själv börjat sin bana som arabist med en edition av några av Ibn al-'Arabī's smärre skrifter.) Aguélis skriftliga kvarlåtenskap innehåller flera dylika smärre traktat i avskrifter, som han antingen själv gjort eller också låtit Kairobibliotekets skrivare göra. Åtskilliga anteckningar visa, att han sökt systematisera stoffet för sig för lättare tillägnelse. Han har synbarligen svalt Ibn al-'Arabī's teosofi med hull och hår, den krassa vidskepelsen likaväl som de högtflygande metafysiska spekulationerna. Troligtvis har Aguéli också stått i direkt förbindelse med de dervischordnar, som i stort antal finnas i Kairo och i vilkas både teori och praxis Ibn al-'Arabī's teosofi alltjämt spelar en betydande roll. För sina muhammedanska trosbröder måste han i varje fall ha tett sig som en *ṣufi* i den betydelse ordet har i våra dagar: en teosof med den djupare gnosis, som utmärker de invigda. I hans kvarlåtenskap finnes en avskrift av en liten traktat om Malamatī-ordens grundregler, författad av en viss Ibn 'Abderraḥmān. Denna avskrift är gjord av en man, som bär ett turkiskt namn (delvis svårt att dechiffrera), men kontrolläst av 'Abd al-Hādī Uḳailī, d. v. s. Aguéli.

På slutsidan av denna handskrift har skrivaren nedskrivit på turkiska en tillägnan från honom och Aguéli till *Enrico Insabato*[1]. Aguélis förbindelser med denne man avhandlas i andra sammanhang i denna bok. Här må endast några anmärkningar inflickas om den tidskrift, som Insabato redigerade i Kairo och vari Aguéli offentliggjorde alstren av sin litterära verksamhet i Egypten.

Den 22 maj 1904 utkom i Kairo första numret av en veckotidning med italiensk och arabisk titel, på italienska *Il Convito*, »Gästabudet», på arabiska *an-Nādī*, vilket betyder detsamma. Tidningen har likaledes text både på italienska och arabiska. Den arabiska texten till den anmälan, som inleder första numret, ansluter sig tämligen nära till den italienska, men redan här gå de båda avdelningarna isär: den långa arabiska artikel om det rysk-japanska kriget, som ingår i numret, har ingen motsvarighet i den italienska delen, och omvänt saknas det mesta av den italienska delens innehåll i den arabiska Detta är sedan genomgående regel. Under det första halvåret var tidningen fyrsidig; av denna svit finnes i Nationalmusei bibliotek Anno I nr 1—18, omfattande tiden 22 maj—30 oktober 1904. Fr. o. m. den 20 nov. 1904 blir tidningen åttasidig och har nu text också på turkiska. I Nationalmuseum finnes av denna svit Anno I nr 19—29, omfattande tiden 20 nov. 1904—25 juni 1905.

Dr Gauffin påvisar, att Aguéli här uppträder under signaturerna *Dante* och *Abdul Hadi Maghribi* (dubbeltydigt tillnamn: »marockanaren» och »västerlänningen») och att hans hand kan spåras även i ett flertal andra artiklar.

Fr. o. m. sin fjärde årgång, vars första häfte enligt det arabiska titelbladet utkom den 15 maj 1907, är tidningen omvandlad till tidskrift, fortfarande med titel och text

[1] Enligt dr Axel Nelson, som personligen träffat den nu åldrige mannen i Rom, uttalas hans namn *Insábato*. På arabiska skrives hans namn så som om uttalet vore *Insabáto*.

både på italienska och arabiska men fortfarande så, att innehållet i de båda avdelningarna endast sporadiskt täcker vartannat. Här framträder Aguéli framför allt som expert på Ibn al-'Arabī och på den islamiska mystiska litteraturen. I den fjärde årgången har han i en följd av nummer publicerat den arabiska texten till en mystisk-teosofisk traktat av en senare författare, Ḳāsim ibn Ṣalāḥ ad-dīn al-Hānī al-Bagdādī al-Ḥalabī, som levde åren 1619—1697/98. Traktatens arabiska titel är »Resa och vandring till Konungarnas Konung» och behandlar som alla dylika skrifter själens uppstigande genom de olika mystiska stadierna fram till det Högsta Väsendet. Den arabiska texten återfinnes i den arabiska avdelningen s. 21—32, 42—46, 65—69 och 129—136, och den är översatt till italienska under titeln »Il progredire verso il Re dei Re» i den italienska avdelningen. I sitt korta, på arabiska skrivna företal säger Aguéli, att han trots författarens ringa bemärkthet har utvalt just denna skrift bland de många, som finnas över detta ämne, därför att den är så klar och så väl skriven. Han framhåller särskilt, att denne författare är fri från allt kätteri.

S. 19—22 i den italienska avdelningen har han en artikel »I grandi iniziati musulmani», som består av en kort inledning och därpå en översättning av kap. 558 i »De mekkanska uppenbarelserna» av Ibn al-'Arabī med förklarande noter. Inledningen är sedan översatt till arabiska s. 84—85 i den arabiska avdelningen. I detta sammanhang publiceras i den italienska avdelningen (s. 25) ett brev på italienska från Aguéli till Insabato, varav framgår, att han av den senare blivit ombedd att i tidskriften yttra sig om »den störste scheiken», d. v. s. Ibn al-'Arabī. Han svarar med att framhålla några enligt honom väsentliga drag i Ibn al-'Arabī's system. Två grundprinciper reglera detta: dels det gradvisa renandet av de motiv som föranleda handlandet, dels universaliteten. Han gör den ganska träffande reflexionen, att Ibn al-'Arabī saknar de persiska mystikernas intellektualism och pretiösa väsen, och återför detta på det förhållandet att Ibn al-'Arabī var ren arab: hans skönhet består i konsten att begränsa sig och i den plötsliga tystnaden, och på bottnen av hans väsen lågar en eld — »hans leenden äro måttliga». Det har sitt intresse att konfrontera detta omdöme med det som fällts av nutidens störste kännare av islamisk mystik, Louis Massignon, som finner Ibn al-'Arabī kall, »glacé», jämförd med den äldre islamiska mystikens brinnande heroer. I grund och botten äro de två omdömena icke så oförenliga som det kan tyckas. I jämförelse med de äldre islamiska gudsmännen av mystisk-asketisk läggning verkar Ibn al-'Arabī kall, därför att han är mycket mera intellektualist och världsman än de. Men de persiska mystikernas pretiösa esteticism och frivola leenden äro honom alldeles främmande. — Brevet är översatt till arabiska s. 86—89 i den arabiska avdelningen.

S. 89—101 börjar i den arabiska avdelningen en artikelserie *al-Akbarīja*, som fortsätter s. 145—162. Den är författad av Aguéli och handlar om Ibn al-'Arabī; titeln skulle på svenska kunna återgivas med »Sådant som rör *al-Akbar*», d. v. s. »den störste (scheiken)». Denna artikelserie återfinnes också i den italienska avdelningen under samma titel, här stavad *El Akbariya*. Dock är motsvarigheten icke fullständig. I den senare avdelningen av den arabiska texten hade Aguéli givit ut dels en senare mystikers kommentarer till Ibn al-'Arabī's *ṣalāt*, d. v. s. hans uppfattning av den offentliga gudstjänstens innebörd, dels också några smärre skrifter av Ibn al-'Arabī själv. Denna del hade Aguéli ännu icke ansett sig kapabel att återgiva på italienska, och därför utgöres den sista delen av den italienska artikelserien *El Akbariya* av det uttalande, som en annan av tidskriftens medarbetare, *'Abderraḥmān 'Ilēš* (i italiensk skrivning *Eleishe*) gjort om Ibn al-'Arabī i den arabiska avdelningen. Härtill fogar Aguéli några princi-

piella synpunkter på Ibn al-ʿArabī, varvid han söker sätta dennes tankar i relation till det moderna tänkandet. Han är därmed inne på ett tema, som redan i första årgången av *Il Convito* livligt sysselsatt honom. Han vill i Ibn al-ʿArabī helt enkelt se en modern ande, en profet för vår tid.

Av Aguélis papper framgår, att han ville stifta ett internationellt sällskap, som uteslutande skulle syssla med studiet och tolkningen av Ibn al-ʿArabī. Detta sällskap skulle bära namnet *El Akbariya*.

I ett arabiskt brevkoncept, som är odaterat men som härrör från Parisvistelsen 1909, omtalar Aguéli, att sällskapet bildats. Reglerna för inval voro emellertid mycket stränga och sammanslutningen var till sin karaktär ytterst exklusiv. Vad det blev av den i fortsättningen är mig obekant.

Även i den franska tidskriften *La Gnose* har Aguéli publicerat uppsatser om Ibn al-ʿArabī och hans teosofiska system.

I Aguélis skriftliga kvarlåtenskap finnas åtskilliga uppsatser, vilkas titlar och framställning åtminstone i terminologien röja stark påverkan av Ibn al-ʿArabī's och de senare islamiska teosofernas tankevärld. En noggrann analys av dessa uppsatser med särskild hänsyn till det islamiska inslaget skulle vara av största intresse för kännedomen både om Aguélis personliga utveckling och om vissa idéströmningar i den tidens Kairo. Kring tidskriften Il Convito och dess starkt av islam påverkade europeiska ledare Insabato och Aguéli grupperade sig nämligen en hel idéströmning, uppburen av åtskilliga avancerade andar inom Kairos islamiska värld. Kretsen har livligt sysselsatt sig med alla brännande islamiska problem, icke minst på kolonialpolitikens område. En världspropaganda för islam ingick i dess program. Bland Aguélis papper finnes även en promemoria för en sådan propaganda — ett dokument som på ett nästan kusligt sätt föregriper dagens mest avancerade propagandametoder.

Världskriget avbröt tydligtvis denna utveckling. Den islamiska nationalism, som så ivrigt odlades av Aguéli och hans vänner, var engelsmännen obekväm. Aguéli tvangs att lämna Egypten, och kretsen måste ha sprängts. Men de idéer, med vilka den arbetade, ha verkat vidare. Då jag nu tar del av Aguélis papper och tidskriften Il Convito, slår mig likheten mellan de idéer, som där komma till uttryck, och de idéströmningar, som jag mötte i vissa kretsar i Kairo under min vistelse där 1924—1925. Saken förtjänade en närmare undersökning.

Till sist må den frågan uppkastas, om Aguéli med sin lidelsefulla oro och sin rastlösa utveckling verkligen lyckades hålla sig kvar inom islams råmärken, eller om islam till sist för honom blev endast ett genomgångsstadium. Hela hans typ predestinerade honom snarast att hamna i den krets, som bildas av behaisterna i Kairo. Så långt jag känner denna krets, kunde Aguéli gott ha hört hemma där; i varje fall måste han andligen ha stått den nära. Kanhända finns i ett brev av hans hand en antydan om ett närmare förhållande till behaisterna; men detta är endast en lös förmodan från min sida. Hade Aguéli sympatier åt detta håll, kunde han näppeligen låta dem alltför starkt framträda utåt. Behaisterna äro illa sedda av islams strikta bekännare och maskera sig därför gärna under ett rättroget yttre; säkert var detta på Aguélis tid ännu mera fallet än nu. Kanhända är det emellertid symptomatiskt, att den man, som jag i början av min framställning refererade till och i vilkens föräldrahem Aguéli flitigt umgicks, är behaist.

H. S. Nyberg.

FÖRTECKNING

över

KÄNDA OLJEMÅLNINGAR

av

IVAN AGUÉLI

Ordningsföljden är i stort sett och så vitt möjligt kronologisk.

Förkortningar

Fgr = förgrunden
Bgr = bakgrunden
Mpl = mellanplanet
T. v. = till vänster
T. h. = till höger
N.M. utst. = minnesutställningen över Ivan Aguéli å Nationalmuseum maj—juni 1939.

1. *Väderkvarnar.*
Utsikt över gröna fält. Mot den gråblå himlen avtecknar sig vid horisonten en rad vita väderkvarnar med svarta huvar. Sign.: I—n A—li f. 89. Duk på masonite. 18,5 × 36 cm.
Direktör Gustaf Winqvist, Stockholm. N.M. utst. Nr 10.

2. *Hav.*
I fgr ljust blågrått lågvatten, längre ut djupblått hav. En våg bryter sig i mellanplanet över en sten. Duk. 41 × 63,5 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 1.

3. *Havsstrand, Gotland.*
I fgr gulbrun strandremsa med gröna och blå skuggor. Längre bort ett av vågor krusat hav. Papper på duk. 41 × 60 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 2.

4. *Åkerlandskap.*
Utsikt över avbetade grönbruna åkrar. Till v. buskar och en väg. I mellanplanet två telefonstolpar. Duk på masonite. 20,5 × 47,5 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 3.

5. *Skogsbacke.*
Ett bergigt landskap med nakna, grå klippor, delvis täckta av grön mossa. I skrevorna mörkt grönblå, låga granar och tallar. Papper på duk. 41 × 60 cm.
Statsrådet Herman Eriksson, Stockholm. N.M. utst. Nr 5.

6. *Vårbrytning.*
Utsikt över grönbruna fält med spår av snö i dikena. I fgr övre delen av staket. I bgr t. h. ett blånande skogsparti. Disig grålila himmel. Duk på masonite. 22,5 × 41 cm.
Fröken Thekla Edstrand, Malmö. N.M. utst. Nr 6.

7. *Grindhålet.*
T. h. utsikt över brunlila fält. T. v. de mörkgröna barrträden i en dunge, inhägnad av ett staket. I fgr en väg och t. v. en grind. Disig himmel. Duk på masonite. 25,5 × 37 cm.
Fröken Thekla Edstrand, Malmö. N.M. utst. Nr 7.

8. *Landskapssilhuett.*
I fgr betesmarker i gulgrönt och brunt, t. v. ett dike med i violett speglande vatten. Längre bort avtecknar sig en silhuett av träd och hus mot den vid horisonten gulvita himlen. Duk på masonite. 23,5 × 50 cm.
Fröken Thekla Edstrand, Malmö. N.M. utst. Nr 8.

20—401227

9. *Morgon.*
Utsikt över en snötäckt trädgård (?) i blåvitt, mörkbrunt (grunden) och rosa. Längre bort en strimma blekt vatten och vid horisonten en gulröd morgonrodnad. Duk. 20×23,5 cm.
Fröken Thekla Edstrand, Malmö. N.M. utst. Nr 9.

10. *Klippig kust.*
T. v. i fgr en pärlemorskiftande kritklippa, bakom vilken mörkare, delvis trädbevuxna klippor skjuta ut i havet. T. h. vatten, som återspeglar himlens vita och skära toner. Morgonljus. Duk på masonite. 23×42 cm.
Kanslirådet Algot Wahlin, Stockholm. N.M. utst. Nr 11.

11. *Lada.*
I fgr kuperad grön terräng med bruna fläckar. I mpl en stor lada med mörkt rödbrunt gavelfält, som avtecknar sig i dunkel silhuett mot en silvervit, lysande himmel. Duk på masonite. 19×36 cm.
Revisionskommissarie Gunnar Samuelson, Stockholm. N.M. utst. Nr 12.

12. *Parklandskap.*
I fgr grön grässlätt, t. h. lindar, skiftande i brunt. Längre bort t. v. mörkt grönblå trädpartier, t. h. solbelyst fält. Duk på masonite. 24,5×43 cm.
Föreningen för Nutida Konst, Stockholm. N.M. utst. Nr 13.

13. *Åkrar.*
Delvis nakna, delvis avmejade åkrar i grönt och brunt. Vid horisonten en mörkgrön skogssilhuett. Vitgrå himmel med gråblå skyar. Duk på masonite. 23,5×43 cm.
Herr Axel Erik Larsson, Rönninge. N.M. utst. Nr 14.

14. *Afton.*
I fgr nakna fält i gulgrönt och skärbrunt. Vid horisonten mörkt blånande skogar. Molnig klarblå himmel. Duk på masonite. 41×21 cm.
Civilingenjör K. J. E. Hesselman, Storängen. N.M. utst. Nr 15.

15. *Aftonstämning.*
I fgr brunlila fält. Vid horisonten en mörk skogsrand. Blå himmel med vita och skära moln. Duk på masonite. 20×20 cm.
Civilingenjör K. J. E. Hesselman, Storängen. N.M. utst. Nr 16.

16. *Vinter.*
I fgr snötäckta fält. I mpl t. h. mörk skogsdunge. Molnig, ljusblå, mot horisonten rodnande himmel. Duk på masonite. 23,5×22 cm.
Direktör Herman Gotthardt, Malmö. N.M. utst. Nr 17.

17. *Utsikt från terrassen.*
I fgr en snötäckt terrass med kala, rödbruna träd. Därbortom blekt blålila vatten. Molnig himmel. Duk på masonite. 20,5×20 cm.
Fil. Dr Nils Palmgren, Älsten. N.M. utst. Nr 18.

18. *Slätten.*
I fgr bakom en violett gärdsgårdsribba fält i brunviolett, gulgrönt och rödbrunt. Längre bort t. h. mörk skogssilhuett. Himlen upptill gråblå, nedtill ljusnande i gult. Duk på masonite. 23×39 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 3280.

19. *Gata i Visby.*
I fgr gata i grå, bruna och violetta toner, t. v. en rad hus, ett gulbrunt med rött tak, ett mörkblått med grönt tak, längst bort en grå tornruin, t. h. mörkblått plank. I fonden gråviolett plank med röd port och därbakom grönska. Gråviolett himmel. Duk på masonite. 23×28 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 3279.

20. *Aktstudie.*
En man sitter naken en face med nedböjt huvud och korslagda armar, lutad mot en röd kudde och med ett blått täcke över knäna. Duk på masonite. 40×32,5 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 4.

21. *Porträtthuvud.*
Huvud av ung flicka, vänd halvt åt v., skär karnation, ljust hår, tonande i violett, ljusblå dräkt. Bgr ljust blågrön. Duk på papp. 22×20 cm.
Fru Mimmi Jernberg, Falun. N.M. utst. Nr 213.

22. *Porträttstudie.*
Huvud av ung kvinna, nästan en face, skär karnation, ljust hår. Bgr ljust blågrön. Duk på papp. 22×16 cm.
Kommerserådet K. Sidenvall, Djursholm.

23. *Flicka i blått.*
Bröstbild av ung flicka med mörkt hår och karnation i gult och skärt med blåa skuggor, nästan profil åt v., iklädd gul höghalsad dräkt. Bgr blå och grönblå. Papp på masonite. 51×39,5 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 32.

24. *Landskap.*
Utsikt över en slätt. I fgr saftigt grön vegetation. I mpl ett rött tak och därbredvid en hög, smal poppel. Längre bort gulnade åkrar och gröna fält. Molnig himmel i kraftiga gråblå toner. Ofullb. Papper på duk. 61×57 cm.
Föreningen för Nutida Konst, Stockholm. N.M. utst. Nr 22.

25. *Landskap i solnedgång.*
I fgr gula och gröna åkerfält. I mpl ett vitt hus med rött tak. Därbortom dunkel skogssilhuett. På den lysande rödgula aftonhimlen mörka moln. Papper på duk. 27×36 cm.
Kanslirådet Algot Wahlin, Stockholm. N.M. utst. Nr 21 a.

26. *Franskt landskap.*
En väg, över vilken byggnader t. v. kasta skarpa skuggor, leder mot bgr. T. h. rappade murar i starkt gult solljus. Därbakom vegetation i grönt och brunt. Duk på masonite. 25×32 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 23.

27. *Franskt landskap.*
I fgr grön mark, längre bort t. v. gråblå hus med i rött lysande gavlar. I fonden grön vegetation. Ofullb. Duk på masonite. 16,5×33,5 cm.
Enskild ägo.

28. *Franskt landskap.*
I fgr väg med kraftiga blåa skuggor. T. v. vita hus med röda tak. Därbakom saftigt grön vegetation. Blå, molnig himmel. Solljus. Duk på masonite. 31×22 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 24.

29. *Kustlandskap.*
I fgr röda klippor med blå skuggor och gulnad vegetation i skrevorna. Längre bort vatten med en från v. utskjutande klippudde, mot vilken vågorna bryta sig. Solljus. Papper på masonite. 20×27,5 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 34.

30. *Glittrande vatten mellan träd.*
I fgr låga tallar, mellan vilka man ser ett glittrande, blålila vatten och längre bort röda klippor. Duk på masonite. 25,5×23,5 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 35.

31. *Flicka mot blå bakgrund.*
Bröstbild i profil åt v. av ung flicka med ljust hår och gulaktig karnation med blåa skuggor, iklädd blå dräkt med vit isättning och mörkare blå krage. Bgr i två nyanser blått.
A T.: Bröstbild av ung kvinna, något vänd åt h., med mörkt, benat hår och gul karnation med röda och blå skuggor, iklädd röd kofta över blus i grönt och blått. Bgr ljust blålila. Papp. 47×32 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 31.

32. *Flicka.*
Bröstbild av ung kvinna, vänd halvt åt v., starkt gul karnation med blå skuggor, blått hår, blå dräkt. Bgr ljusblå. Papp. 42×28 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2210.

33. *Gosse.*
Bröstbild en face av mörk, blåklädd gosse, stödjande huvudet mot h. hand. Karnation i gult och orange med skarpa dagrar och blåa skuggor. Bgr i blått och violett. Papp. 43×28 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2211. Urspr. baksidan av nr 32.

34. *Kvinna i blått.*
Bröstbild av ung flicka, profil åt v. med mörkt hår, blekt rosa karnation med blåa skuggor och gula dagerpartier på panna och hår, iklädd ljusblå dräkt. Bgr i två nyanser blått. Papp. 42×27,5 cm.
Direktör Fritz H. Eriksson, Stockholm. N.M. utst. Nr 33.

35. *Flickporträtt.*
Bröstbild av ung flicka, i profil åt v., skär karnation med gula dagrar, gulbrunt hår med blåa skuggor, blå dräkt. Bgr ljusblå, längs målningens kanter en rosa rand. Sign.: A—li 1891. Papp. 60×39 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr. 3887.

36. *Mansporträtt.*
Midjebild av medelålders herre med mörkt hår och mustascher och rödlätt karnation. Sittande en face med händerna sammanlagda och huvudet något vänt åt h. Iklädd blålila överrock. Bgr blå, ljusnande mot h. till vitgult. Papper på masonite. 43×29 cm.
Fröken Thekla Edstrand, Malmö. N.M. utst. Nr 30.

37. *Studie av fot.*
Naket underben med fot, sedd rakt framifrån, gul karnation med rosa toner och gröna skuggor, stående på ett underlag i grått och violett. Bgr lysande rödgul. Upptill blå kjolkant(?). Sign.: A—li. Papp. 34,5×22 cm.
Kamrer Knut Nyberg, Stockholm. N.M. utst. Nr 201.

38. *Porträttstudie.*
Bröstbild av ung kvinna, vänd halvt åt h., karnation i gult och rosa med blåa skuggor, blåvio lett hår, rosa dräkt, blågrå bgr. Ofullb. Papp. 43×28 cm.
Fru Mimmi Jernberg, Falun.

39. *Gosse vid fönstret.*
Bröstbild, vänd halvt åt h., karnation kallt gul med blå och rosa skuggor, iklädd blå rock och violett tröja, avtecknande sig mot en blå vägg med ett fönster. Ofullb. Papp. 39×50 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2213.

40. *Flicka vid lampan.*
Midjebild av flicka, vänd halvt åt h., gul och rosa karnation med blåa skuggor, ljusbrunt hår med rödvioletta skuggor, rödviolett dräkt, läsande i vitgul bok. T. h. ett bord med fotogenlampa i ljust gulgrönt, gulbrunt och blått, samt en rödgul bok(?). Bgr kornblå, ljusblå och gråviolett. Papp. 39×49 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2212. Urspr. baksidan av nr 39.

41. *Mansporträtt.*
Huvud av ung man, vänd halvt åt h., brunt hår, svarta mustascher, grågul karnation med gråviolett dräkt. Bgr t. v. gråvit, t. h. grågrön. Duk. 23×19 cm.
Kamrer Knut Nyberg, Stockholm. N.M. utst. Nr 203.

42. *Blommor i vas.*
På ett rostrött bord stå i en smal, mörkblå vas med ljus blomdekor några vita och långskaftade mörkvioletta blommor (jasmin och scabiosa?) Bgr randig tapet i ockra och gulgrönt. Vit målad inramning. Sign.: A—li. Papper på plywood. 60,5×37 cm.
Ingenjör O. Stene, Stockholm. N.M. utst. Nr 54.

43. *Nature morte.*
På ett rödbrunt bord ligga gulgröna och röda äpplen, som spegla sig i skivan. Därbakom synes ryggen av en pinnstol. Bgr mörkt blågrön och blåviolett. Papp. 27,5×40,5 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 55.

44. *Kvinnohuvud.*
Vänd halvt åt h., stor klumpig näsa, djupt liggande ögon, ljust hår, rödlätt karnation med bruna skuggor, iklädd liten gulbrun hatt och mörk kappa med brunt skinn kring halsen. Brunlila bgr. Duk på papp. 35×29 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 20.

45. *Sittande modell.*
Helfigur av rödhårig kvinna, sittande framåtlutad på ett gulbrunt underlag, vänd halvt åt v. med h. armbåge stödd mot knät och handen vilande på v. axeln. V. hand stödd mot underlaget. Gulbrun bgr. Duk på papp. 48×39 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 19.

46. *Aktstudie.*
Helfigur av sittande mörkhårig kvinna, vänd halvt åt v. med fötterna korsade och båda händerna stödda mot det mörkbruna underlaget, gulbrun karnation med huvudsakl. rosa skuggor. Gulbrun bgr. Duk på papp. 61,5×43,5 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 21.

47. *Stockholmsutsikt.*
Gatuperspektiv med t. h. byggnader, t. v. klippor och längre bort hus med höga brandgavlar. Gatan och husen t. h. i rosa och gulbruna toner, husen t. v. i gröna, rosa och gula toner. Himlen djupblå. Markerade, blå konturer. Duk på papp. 46×58 cm.
Biblioteksassistent Bianca Bianchini, Stockholm. N.M. utst. Nr 28.

48. *Gatubild.*
Samma motiv som nr 47, men utan »valvbågen» i himlen. Färgen mildare, kyligare, inga markerande blå konturlinjer. Duk på masonite. 35×37 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 3368.

49. *Husgavlar.*
I fgr kuperad terräng i grönt och brunt. I mpl en grupp mörkt gröna träd och därbortom en samling höga hus med rödbruna tak och murar i flera nyanser gult och rosa. Blå himmel. Duk på papp. 40×52 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 25.

50. *Stadsbild.*
I fgr gröna och rödbruna fält. Längre bort bakom gröna trädkronor två höga hyreskaserner med väggar i gult och rosa, mörka tak. Blå himmel. Duk. 29×32 cm.
Richard Berghs sterbhus, Storängen.

51. *Stadsbild.*
I fgr park med rödbrun gata mellan kraftigt gröna partier. Längre bort solbelysta hus i olika toner orange, grönt och gult. Blå himmel. Duk på papp. 41×40,5 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 29.

52. *Sommarkväll.*
I fgr terräng i blå och gröna toner. I mpl hus med solbelyst gavel i orange mellan lummig brungrön vegetation, längre t. v. ett rött hus. Himlen nedtill rosa, högre upp blå. Duk på papp. 45,5×65 cm.
Fru E. Cedercrantz, Stockholm. N. M. utst. Nr 45.

53. *Gotländskt landskap.*
I fgr gulgröna ängar med enstaka träd. I mpl mörkare vegetation. Himlen ljust blågrön. Papper på masonite. 29×43 cm.
Föreningen för Nutida Konst, Stockholm. N.M. utst. Nr 43.

54. *Gotländskt landskap.*
I fgr kuperad terräng med låga träd och buskar i gula, rostbruna och gröna toner. I mpl blåviolett vatten. Himlen vid horisonten blå, högre upp rosa. Papper på masonite. 29×43,5 cm.
Med. Dr Emanuel Bergman, Eskilstuna. N.M. utst. Nr 44.

55. *Gotländskt landskap.*
I fgr kuperad terräng med enstaka låga träd, brungröna och ljust rostbruna toner med violetta skuggor. Himlen vid horisonten gulröd, högre upp övergående i grönt och blått. Duk på papp. 34×54 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 38.

56. *Gotländskt landskap.*
I fgr kuperad terräng i rödgula toner med insprängd vegetation i kraftigt blått och grönt. Längre bort en strimma ljust blågrönt hav. Himlen vid horisonten gul, högre upp blågrön. Sign.: A—li. Duk på papp. 76×55 cm.
Professorskan Berta Wilhelmson, Stockholm. N.M. utst. Nr 41.

57. *Gotländskt landskap.*
I fgr kuperad terräng i ljust gulgrönt och blågrönt, t. h. och i hela mpl mörkare grön vegetation. Himlen gul, mot horisonten rodnande, upptill t. v. blågrå. Duk. 55×34 cm.
Konstnären Ragnar Alyre, Stockholm.

58. *Gotländskt landskap.*
I fgr kuperad terräng i gulbrunt och rödgult med blågröna vegetationsfläckar och träd. I mpl synes Högklint i violett och t. h. ljusblått hav. Himmel ljusviolett, gulgröna och rödgula moln.
A T.: Midjebild av ung kvinna, sittande, vänd halvt åt v., karnation i gult och rosa med blåa skuggor, mörkt blåviolett hår, blåviolett dräkt. Ofullb. Sign.: A—li. Papp. 37×93 cm.

Fru Mimmi Jernberg, Falun. N.M. utst. Nr 211.

59. *Gotländskt landskap.*
I fgr kuperad terräng i lysande gulbrunt med djupblå och gröna skuggor och i mitten ett rostbrunt parti. Längre bort en blåviolett havsstrimma. Himlen vid horisonten vitgul, högre upp via grönblått djupnande till rent blått med ett molnparti i gulvitt och skärt. Breddformat.
A T.: I fgr kuperat landskap i gulgröna toner med två träd som kraftigt grönblå silhuetter mot det i lila tonande mpl. Längre bort blekt hav. Himlen mot horisonten gulgrön, högre upp blågrön. Höjdformat. Duk. 47,5×72,5 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 42.

60. *Motiv från Visby.*
I fgr kuperat landskap i rödgult med skarpa skuggor i blått, grönt och violett. Himmel blågrön mot horisonten gul, upptill moln i violett, rosa och rödgult. Duk på papp. 50 × 90 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2381.

61. *Motiv från Visby.*
Kuperad terräng i gulgrönt med blålila skuggor och vegetation i blågrönt och violett. I bgr t. h. ljusblått vatten. Himlen upptill blå, därefter grön, mot horisonten gul. Duk. 51 × 80 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2382.

62. *Gotländskt landskap.*
I fgr kuperad terräng i grönt och gult med enstaka blågröna träd. Himlen mot horisonten gulgrön. Sign.: A—li. Papp. 28 × 43 cm.
Fru Mimmi Jernberg, Falun.

63. *Domkyrkan i Visby.*
I fgr grön terräng med mindre buskar. T. v. sitta två flickor i gräset. I bgr synes t. v. domkyrkans övre partier, vars murar återspegla vegetationens grönska, t. h. trädkronor och hustak. Himlen molnig, blågrön. Papp på masonite. 39 × 60 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 37.

64. *Höstlandskap.*
I fgr park med halvt vissnade gräsmattor, längre bort stora gröna träd och ett mindre rostrött prydnadsträd. I bgr höga husgavlar. Duk. 35 × 46,5 cm.
Örebro Läns Museum, Örebro. N.M. utst. Nr 36.

65. *Stockholmsmotiv.*
I fgr gräsmark i rika gröna toner med rosa, blått och violett. I mpl ett rött tak, längre bort t. h. gröna höjder med ett brunt hus. I bgr t. v. ett stadsparti i gråviolett. Ljusblå, molnig himmel, mot horisonten tonande i grönt och violett. Duk. 46 × 55 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 1913.

66. *Studiehuvud.*
Bröstbild av ung kvinna, vänd något åt v., svart, rakt nedfallande hår, brun karnation med svartgrå skuggor. Iklädd gråblå skjorta. Bgr upptill grågrön, nedtill mörkt rödbrun. Duk. 41 × 33 cm.
Konstnären David Wallin, Stockholm. N.M. utst. Nr 67.

67. *Porträttstudie.*
Bröstbild av ung kvinna, vänd halvt åt h., karnation i gulbrunt och rosa med bruna skuggor, brunt hår med rödvioletta skuggor, gråvit dräkt. Bgr blågrön. Ofullb. Papp på masonite. 55 × 37 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 3052.

68. *Egyptisk flicka.*
Bröstbild av mörkhyad och mörkhårig flicka, vänd halvt åt h. Bgr blågrön, nedtill gul. Duk. 33 × 40 cm.
Doktor Yngve Berg, Stockholm. N.M. utst. Nr 66.

69. *Motiv från Khamsin.*
I fgr en delvis täckt terrass med staket, allt rödbrunt, från vilken man ser ett hus i mpl med gulgröna väggar och klarblå fönsterinramningar. Himlen rökigt gulgrön och röd. Sign.: A—li. Duk. 40 × 31 cm.
Fru Svea Girell, Linköping. N.M. utst. Nr 62.

70. *Motiv från Khamsin.*
I fgr en terrass med blågrått skuggat golv och rödbrunt tak, uppburet av ett rödviolett stöd. T. v. och h. murar med gröna dörröppningar. I mpl bakom terrassens solbelysta, ljusa balustrad gulbrun vegetation och mörkgröna palmkronor. Blå himmel. Sign.: A—li. Duk. 27 × 42 cm.
Fröken H. J. Wiggh, Upplands-Väsby.

71. *Paviljongen.*
I fgr ett gråvitt tak, uppburet av smala stolpar, inramat av ljusgrön vegetation. Längre bort en mur med gulgröna växter, bakom vilken en grågrön trädkrona synes. Ljusblå himmel. Duk på papp. 32,5 × 40,5 cm.
H. K. H. Kronprinsen. N.M. utst. Nr 84.

72. *Egyptiskt landskap.*
I fgr fält i gråbrunt och grågrönt, där höga palmer med brungröna stammar och bladverk resa sig. Mellan stammarna ser man i bgr höga grågröna och rödbruna hus. Gråblå himmel. Duk. 46 × 55 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2542.

73. *Nillandskap.*
I fgr en flod med vitgrått vatten, återspeglande strandens sandfärg. T. h. lummig grågrön grönska. Himlen mycket ljust gråblå. Duk på papp. 18 × 22,5 cm.
Fröken Thekla Edstrand, Malmö. N.M. utst. Nr 63.

74. *Egyptiskt landskap.*
En väg leder mot fonden, i mpl skuggad av lummiga blågröna lövträd. Vitblå himmel. Duk. 18 × 23 cm.
Fru Mimmi Jernberg, Falun.

75. *Nillandskap.*
I fgr grävit flod med violetta speglingar. Från v. sträcker sig en udde med lummig grönska, vilken speglar sig i vattnet. Gråblå himmel. Duk. 17 × 25 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 3888.

76. *Egyptiskt flodlandskap.*
I fgr vatten i rödvioletta toner. I mpl stranden med lummig buskvegetation i blågrönt och violett och höga palmer. Ljusare himmel.
A T.: Huvud av mörkhårig kvinna, målat under landskapet, synes genom papperet. Papper. 24,5 × 19 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 64.

77. *Palmlund.*
I fgr en sandgul väg, som grenar sig t. v. I mpl en av låga murar kringgärdad park med högre och lägre palmer av olika slag. Grågrön grönska, gråblå himmel. Duk. 46,5 × 55 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 57.

78. *Hus i månsken, Kairo.*
I fgr sandfärgat fält. I mpl låga, rektangulära hus, grupperade kring en större kupoltäckt byggnad. Arkitekturen dunkelt grågrön, himmeln gråblå. Duk. 21 × 30 cm.
Fru Ellen Ahlberg, Stockholm. N.M. utst. Nr 60 a.

79. *Egyptiskt landskap.*
I fgr sandig gulröd slätt med blågrå skuggor. I mpl en grupp byggnader med ljust brungröna och röda väggar och klart blå skuggor, omgivna av olivgrön grönska och höga palmer. Himlen mättat blågrå. Duk. 57 × 89 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 65.

80. *Palmlund.*
I fgr en grupp höga palmer med olivgrönt bladverk genom vilkas stammar man ser dunkelröda byggnader. Gråblå himmel. Duk på papp. 54 × 59,5 cm.
Professorskan Nanna Fries, Frescati. N.M. utst. Nr 56.

81. *Hus mellan palmer.*
I fgr kraftigt grönt fält. I mpl byggnader med gula dagerpartier och gråblå skuggsidor med violetta fönster, omgivna av höga blågröna palmer. Himmel blå.
A T.: Huvud av egyptisk kvinna, vänd halvt åt v. med brun karnation, mörkt hår och blå duk över nacken. Bgr grön. Skadad. Duk. 31 × 38 cm.
Fru E. Cedercrantz, Stockholm. N.M. utst. Nr 102.

82. *Aktstudie.*
Helfigur av ung kvinna, stående, vänd halvt åt v., rosa karnation med bruna och rödvioletta skuggor. Bgr och underlag grågrönt och t.v. gråblått. Starkt ljus från v. Duk. 81 × 45 cm.
Fru Mimmi Jernberg, Falun. N.M. utst. Nr 212.

83. *Aktstudie.*
Helfigur av ung kvinna, sittande en face, sedd något uppifrån, händerna vilande på taburettens sidostöd, friskt skär karnation med brungröna och mörkt rosa skuggor, mörkt nedhängande hår. Golvet gråbrunt och grått, bgr t. v. grågrön, t. h. tonande i violett. Duk. 72 × 57 cm.
Kamrer Knut Nyberg, Stockholm. N.M. utst. Nr 207.

84. *Aktstudie.*
Midjebild av ung, mörk kvinna, en face, skär karnation med gulgröna och rödbruna skuggor, brunt hår med blåa skuggor. Bgr blågrå. Papper. 54 × 36 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 121.

85. *Aktstudie.*
Midjebild av ung flicka, vänd i profil åt h., mörkt rosa karnation med violetta och bruna skuggor, gulbrunt hår. Bgr upptill gulgrön, nedtill grågrön. Ofullb. Papp. 54,5 × 36 cm.
Kamrer Knut Nyberg, Stockholm. N.M. utst. Nr 206.

86. *Aktstudie.*
Höftbild av ung kvinna, sittande vänd halvt åt v., rosa karnation med brungröna och violetta skuggor, brunt, nedhängande hår. Bgr blågrön, t. h. tonande i violett. Ofullb. Duk. 58 × 44 cm.
Doktor Sam Pettersson, Torsby. N.M. utst. Nr 199.

87. *Aktstudie.*
Helfigur av ung kvinna, sittande halvt vänd åt v., huvudet i profil åt v., armarna hängande utmed sidorna. Rödbrunt hår, skär karnation med mörkare rosa och blå skuggor. På podiet ett mörkt blåviolett skynke. Bgr i olika ljusa nyanser blått. Papp. 72,5 × 48 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 49.

88. *Aktstudie.*
Helfigur av mörkhårig kvinna, sittande i profil åt v. med benen uppdragna, armarna sammanlagda runt knäna och huvudet nedböjt. Skär karnation med mörkare rosa och blågrå skuggor. Brunt underlag, blå bgr.
A T.: Helfigur av stående kvinna. Duk. 54 × 35 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 46.

89. *Liggande modell.*
Knäbild av kvinnlig modell, liggande åt h., vilande på vänster armbåge, med huvudet stött mot v. hand. Karnation rosa med gula dagrar och gulgröna skuggor. Blåvitt underlag. Bgr mörk, flammig, gul, grön, violett. Duk. 62 × 37 cm.
Mästerlots S. Hafström, Sandhamn.

90. *Aktstudie.*
Helfigur av ung kvinna, stående en face, huvudet vänt halvt åt v. och böjt, med båda händerna omfattande en hög stav t. v. Brunt hår med gröna

dagrar, karnation i gulgrönt med rosa och blågröna skuggor. Bgr grönblå. Duk. 53 × 35 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 51.

91. *Aktstudie.*
Helfigur av rödhårig kvinna, sittande halvt vänd åt v., huvudet vänt uppåt åt h., v. benet sträckt framåt och v. hand vilande på v. knä. Karnationen skär med rödvioletta och gulbruna skuggor. Bgr och underlag i flera nyanser gråblått. Papper på masonite. 74 × 53 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 51.

92. *Figurstudie.*
Bröstbild av rödhårig kvinna med h. hand vilande på hjässan. Friskt skär karnation. Vitt band om håret. Bgr grön. Duk. 45 × 37 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 52.

93. *Aktstudie.*
Helfigur av kvinna, stående nästan en face, ljust gulskär karnation, nästan utan skuggor, brunt hår. Bgr ljusblå skärm(?) mot grön vägg. Papper på masonite. 75 × 52 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 3048.

94. *Aktstudie.*
Helfigur av kvinna, sittande halvt vänd åt h., h. foten bakåtförd, h. handen vilande mot bröstet, Rödbrunt hår, skär karnation med bruna skuggor. Bgr blågrön, golvet brunt. Duk. 80 × 60 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 3049.

95. *Aktstudie.*
Helfigur av kvinna, halvsittande på en brun modellstol, halvt vänd åt v., skär karnation med rödvioletta skuggor, brunt hår. Bgr grönt draperi och t. v. sandfärgad vägg. Brunt golv. Papper på masonite. 76 × 53 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 3050.

96. *Aktstudie.*
Helfigur av mörk man, stående en face, huvudet vänt halvt åt v., armarna korslagda på ryggen. Rödbrun karnation. Bgr blågrön. Duk. 80 × 53 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 3051.

97. *Aktstudie.*
Helfigur av stående, mörkhårig kvinna i profil åt v. Grönblå helton. 55 × 34 cm.
Fröken H. J. Wiggh, Upplands-Väsby.

98. *Aktstudie.*
Höftbild av liggande, brunhårig kvinna med v. hand bakom nacken och h. vilande mot höften. Rödbrun karnation med svartblå skuggor. Under huvud och axlar kudde i orange och rostbrunt. Bgr rostbrun och blågrå. Papper på duk. 37 × 53 cm.
Föreningen för Nutida Konst, Stockholm. N.M. utst. Nr 47.

99. *Aktstudie.*
Helfigur av mörkhårig kvinna, sittande nästan i profil åt v., h. överarm stödjande mot stolens ryggstöd, handen mot nacken, fötterna samlade och bakåtförda. Karnationen skär med violetta och blå skuggor. Bgr blågrön. Duk. 79,5 × 59,5 cm.
Apotekare O. E. Alkman, Norrköping. N.M. utst. Nr 53.

100. *Aktstudie.*
Helfigur av kvinna, vänd halvt åt v., stående på ett ljusgrönt modellbord; med rosa karnation och rödblont hår. Bgr interiör i gråviolett med en dörröppning i rödbrunt och ett svartgrönt föremål bakom modellen. Duk. 84 × 62 cm.
Överste E. R. Salwén, Falun.

101. *Aktstudie.*
Helfigur av ung, mörkhårig kvinna, sittande på golvet, halvt vänd åt h. med benen åt v. Skär karnation med rosa och violetta skuggor. Underlag nästan vitt, bgr blågrå. Papp. 66 × 52 cm.
Kanslirådet H. Nissen, Stockholm. N.M. utst. Nr 70.

102. *Utsikt från Södermalm mot Riddarholmen.*
I fgr grönbrunt och violett fält med tre grönbruna popplar t. h. I mpl t. v. Riddarfjärdens gråblå vatten, därbortom Riddarholmen i grågult och rosa med kyrktornet i mörkare rödbrunt. Gråblå himmel, tonande i rosa vid horisonten. Summariskt målat. Duk på papp. 27 × 38 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2300.

103. *Kvinnoporträtt.*
Bröstbild av ung kvinna, vänd halvt åt v. mörkt hår, friskt rosa karnation med violetta skuggor, blågrön dräkt. Bgr violett, t. h. tonande i grågrönt. Papp. 52 × 36,5 cm.
Kamrer Knut Nyberg, Stockholm. N.M. utst. Nr 204.

104. *Kvinnoporträtt.*
Bröstbild av ung kvinna, vänd halvt åt h., skär karnation med mörkare rosa och violetta skuggor, brunt hår, blågrå dräkt, gyllenbrun bgr. Papp. 54,5 × 35,5 cm.
Kamrer Knut Nyberg, Stockholm. N.M. utst. Nr 205.

105. *Damporträtt.*
Bröstbild av ung, mörkhårig kvinna, vänd något åt h., friskt skär karnation, mörk dräkt. Bgr röd. Ofullb. Papp. 60 × 47 cm.
Kommerserådet K. Sidenvall, Djursholm. N.M. utst. Nr 209.

106. *Damporträtt.*
Bröstbild av mörkhårig kvinna i profil åt v., blå dräkt. Bgr blågrå. Nedtill inskrift med arabiska(?) bokstäver. Ofullb. Papp. 52 × 37 cm.
Kommerserådet K. Sidenvall, Djursholm. N.M. utst. Nr 210.

107. *Dam i grönt.*
Bröstbild av ung kvinna, vänd halvt åt h., ljusbrunt hår med gröna skuggor, friskt röd karnation, iklädd grön klänning med ljusare grön krage och

grönt band i håret. Bgr grågrön. Papper på duk. 45,5 × 38,5 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 48.

108. *Annika.*
Midjebild av ung flicka, sittande vänd halvt åt h., stödjande huvudet mot v. handen. Skär karnation med grågröna och violetta skuggor, brunt nedfallande hår med violetta skuggor, blå dräkt. Bgr grön, t. v. gulbrun. Papp på trä. 59 × 51 cm.
Fröken Anna Sahlström, Utterbyn, Torsby. N.M. utst. Nr 195.

109. *Ung kvinna.*
Midjebild av ung flicka, sittande vänd halvt åt h., stödjande huvudet mot v. handen, mörkt rosa karnation med gröna skuggor, mörkt nedfallande hår i blå, brunvioletta och gröna toner, blågrön dräkt. Bgr blågrön. Ofullb.
A T.: Aktstudie. Stående kvinna, helfigur. Ofullb. Papp. 54 × 36 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2298.

110. *Damporträtt.*
Bröstbild av ung kvinna, vänd något åt h., skär karnation, brunt hår med svart band, blåvit krage, brun brosch, gråvit dräkt. Rödviolett bgr. Ofullb. Papper. 59 × 47 cm.
Provinsialläkare Gustaf Nilsson, Enköping.

111. *Flicka.*
Bröstbild av ung flicka, vänd halvt åt h., brunt hår med violetta skuggor, brunskär karnation, gråblå dräkt. Bgr gråblå med bruna toner. Duk. 39 × 31 cm.
Doktor Carl Gunne, Stockholm.

112. *Flicka.*
Bröstbild av ung flicka, vänd halvt åt v., ljust brun karnation med varmt gula och brungröna skuggor, brunt hår med brungröna dagrar, blågrå dräkt. Bgr mörkt blågrå. Papper på duk. 40 × 32 cm.
Örebro Läns Museum, Örebro. N.M. utst. Nr 117.

113. *Damporträtt.*
Huvud av ung kvinna, vänd något åt v., skär karnation, brunt hår med violetta skuggor och gråviolett nackrosett, vit dräkt med rosa rosett, gult örhänge. Bgr grågrön. Duk. 24 × 19 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2296.

114. *Porträttstudie.*
Huvud av ung flicka, vänd halvt åt h., skär karnation med gråblå skuggor, mörkt hår, tonande i violett. Bgr mönstrad i gulgrönt och blågrönt, Duk. 22 × 18 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2295.

blåviolett dräkt med gråblå krage. Bgr ljusblå. Duk på papp. 32,5 × 26 cm.
Direktör Thorsten Laurin, Stockholm. N.M. utst. Nr 183.

116. *Kvinnoporträtt.*
Midjebild av kvinna, vänd halvt åt v., rosa karnation med violetta skuggor, mörkbrunt hår med violetta skuggor. Blå dräkt med vit krage. T. v. en bredbladig, gulgrön växt. Bgr blågrön. Duk på papp. 48,5 × 31 cm.
Direktör Thorsten Laurin, Stockholm. N.M. utst. Nr 184.

117. *Studiehuvud.*
Huvud av ung kvinna, en face, karnation i gulgröna toner med blåare skuggor, gulbrunt hår, iklädd röd dräkt. Bgr ljusblå, delvis stötande i grönt. Papper. 23,5 × 17,5 cm.
Fru Hertha Lublin, Stockholm. N.M. utst. Nr 188.

118. *Flicka.*
Huvud av ung flicka, nästan en face, med mörkt över axlarna nedfallande hår, mörkt brunaktig karnation med gråblå och bruna skuggor, blågrå dräkt. Bgr nedtill rödgul, högre upp blå och blågrå. Duk. 24 × 19 cm.
Direktör Fritz H. Eriksson, Stockholm. N.M. utst. Nr 181.

119. *Flickhuvud.*
Huvud av ung flicka, vänt halvt åt v. och något lutat åt v., ljust skär karnation nästan utan skuggor, blåsvart hår, gårrosa dräkt. Bgr blågrå. Duk på papp. 27 × 22 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2297.

120. *Flickhuvud.*
Något vänt åt h., gulaktig karnation med rosa och blåvioletta skuggor, blont hår med rödvioletta skuggor, blå rosett på hjässan, mörka ögon, vit klänning. Bgr skärgrå, nedtill gul. Duk. 22,5 × 18,5 cm.
Intendent K. Ekström, Stockholm.

121. *Liggande katt.*
En vit och gul katt med skuggor i gråblått och grågrönt ligger på ett blåviolett underlag. Bgr grågrön med gulare fläckar. Duk på papp. 40 × 38 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2208.

122. *Landskap.*
I fgr gröna fält. I mpl en rad kala träd och till h. lummig vegetation. Längre bort trädpartier och fält. Duk. 37 × 45,5 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 72.

123. *Landskap, Frankrike.*
I fgr gulgröna fält. I mpl lummig vegetation … gråblå himmel. Duk.

124. *Från stranden av Loire.*
I fgr flod, återspeglande djupblå himmel och skärvita moln. I mpl t. h. en trädbevuxen udde, som speglar sig i vattnet. T. v. en längre bort belägen grönskande strand. Molnig gråblå himmel. Duk på papp. 37 × 45 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 74.

125. *Landskap med ängar.*
I fgr gulgröna ängar med ett skuggparti i markerat blågrönt och violett, enstaka blågröna träd. I mpl en ljust tegelröd mur. I bgr höga popplar. Blågrå molnig himmel. Duk. 33 × 40,5 cm.
Herr Axel Erik Larsson, Rönninge. N.M. utst. Nr 77.

126. *Från stranden av Loire.*
T. v. gulgrön strandbank, t. h. ljust, i blått och violett skiftande vatten. I mpl t. v. trädbevuxen udde, t. h. längre bort belägen, blånande strand. Molnig himmel med rosa skiftningar. Duk på papp. 38 × 45 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2206.

127. *Vatten.*
I fgr t. v. ljust vatten, återspeglande gulröda skyar, t. h. strand med vegetation i mörkt grågrönt och rödviolett. Himlen mycket ljus med rosa och gult i skiftande moln. Papp. 38 × 46 cm.
Fröken Anna Sahlström, Utterbyn, Torsby. N.M. utst. Nr 197.

128. *Landskap från Seine.*
I fgr gräsklädd strand med gröna buskar. En vik med gråblått vatten utbreder sig från v. i mpl. Länge bort t. h. en delvis trädbevuxen udde i blågröna toner. Gråblå himmel. Duk. 32,5 × 45 cm.
Doktor Akke Kumlien, Stocksund. N.M. utst. Nr 79.

129. *Franskt landskap.*
I fgr gröna fält. I mpl lummiga träddungar. Himmel gråblå. Starkt förenklad stil. Duk. 32 × 47,5 cm.
Dr Ing. Oscar Stern, Stockholm. N.M. utst. Nr 75.

130. *Franskt landskap.*
T. v. leder en gulgrå väg mot bgr. I mpl t. v. höga popplar, t. h. lägre buskar och gröna ängar. Himmel ljusblå. Duk. 18 × 22,5 cm.
Fröken H. J. Wiggh, Upplands-Väsby.

131. *Franskt landskap.*
I fgr gulgrön gräsmark. Därbakom blågröna vegetationspartier och t. h. ett rött tak. Vitgrå himmel. Duk på masonite. 34 × 48 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 3053.

132. *Franskt landskap.*
I fgr ängar, som i mpl övergå i ett busk- och trädbevuxet parti i en rik skala av gröna toner. I bgr t. v. blånande höjd. Gråblå himmel, mot horisonten tonande i gråskärt. Duk. 20 × 25 cm.
Doktor Carl Gunne, Stockholm.

133. *Franskt landskap.*
I fgr. vatten(?). Längre bort blågrön vegetation. Blågrå himmel, delvis tonad i rosa. Duk. 20,5 × 25 cm.
Bankdirektör Gustaf Lagercrantz, Djursholm. N.M. utst. Nr 78.

134. *Morgonrodnad.*
I fgr ängar i gröna, rosa och gulbruna toner. I mpl blågrön vegetation. Skär himmel. Duk på papp. 20 × 25,5 cm.
Tandläkare Alice Pettersson, Stockholm. N.M. utst. Nr 80.

135. *Insjöutsikt.*
I fgr vatten, återspeglande molnig himmel. I mpl lummig strand i blågröna och bruna toner. Himlen nedtill skär, högre upp ljusblå, stötande i violett. Duk. 38 × 46 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 82.

136. *Flodlandskap.*
En flod rinner från fgr t. h. diagonalt mot bgr, återspeglande himmel och grönska. T. v. i fgr gräsbevuxen strand, t. h. i mpl lummig vegetation i blågrönt och brungrönt. Himlen nedtill gulvit, högre upp rosa och ljusblå. Duk. 38 × 46 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 81.

137. *Flodlandskap.*
I fgr vatten, återspeglande himmel och grönska. I mpl lummig strand i rosa, gröna och brungröna toner. Himlen nedtill skär, högre upp ljusblå. Papp. 37,5 × 45,5 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 83.

138. *Flodlandskap.*
I fgr t. h. vatten i ljust gråviolett med mörkt violetta skuggor, t. v. strand i grågrönt och gråblått. Längre bort t. v. höga gulgröna träd och t. h. den blånande andra stranden. Blå, mot horisonten ljusnande himmel. Duk. 20 × 22 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 133.

139. *Flodlandskap.*
I fgr vatten, t. h. höga, blågröna buskar. I mpl gulgröna ängar och höga träd i blågrönt och gråblått. Himmel gråvit och upptill blå. Duk på papp. 19 × 26,5 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 76.

140. *Åkrar, Frankrike.*
I fgr fält i violett, blått och brungrönt, längre bort ljust gulgrönt fält. Vid horisonten blågrön vegetation. Gulskära moln på blekblå himmel. Duk på papp. 37,5 × 45,5 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 71.

141. *Porträtt av Madame Huot.*
Bröstbild av medelålders kvinna, vänd halvt åt v., rödbrunt hår, skär karnation med rödbruna skuggor, iklädd blågrön blus. Bgr grågrön och gråblå. Duk. 25 × 19 cm.
Föreningen för Nutida Konst, Stockholm. N.M. utst. Nr 68.

142. *Porträtt av Madame Huot.*
Bröstbild av medelålders kvinna, vänd halvt åt v., brunt hår med grönaktiga skuggor, skär karnation. Bgr delvis grön. Ofullb. Duk. 47 × 33 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 69.

143. *Landskap.*
En flod flyter från fgr i en vid båge åt v. med gråvitt, i skuggan brunviolett vatten. I mpl t. h. gulgröna fält, t. v. gulgrön vegetation, avtecknande sig mot en längre bort belägen, blågrön skogsdunge. I bgr sandfärgade höjder. Himmel ljust gulgrön, upptill blånande. Duk på masonite. 21 × 24 cm.
Dr Ing. Oscar Stern, Stockholm. N.M. utst. Nr 127.

144. *Landskap.*
I fgr ljust rödgula fält. I mpl blågröna träd, däribland palmer. Längre bort t. h. grönskande fält. I bgr blånande bergskedja. Himlen ljusblå, mot horisonten vitnande. Duk på masonite. 20 × 29,5 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 125.

145. *Strandmotiv.*
I fgr gråblått vatten. I mpl brungul strand med mörkt blågrön vegetation. I bgr ljust rödgula höjder med gråblå skuggor. Ljusblå mot horisonten något skär himmel. Papper på masonite. 20 × 25 cm.
Doktor Carl Friberg, Sala. N.M. utst. Nr 126.

146. *Flodlandskap.*
I fgr gulgrön slätt med lila skuggor. I mpl t. v. en flod med en dammbyggnad, t. h. byggnader mellan gröna träd. I bgr höga sandfärgade berg. Blågrön himmel. Duk på papp. 31 × 40 cm.
Fröken Marianne Sjöcrona, Stockholm. N.M. utst. Nr 58.

147. *Afrikanskt landskap.*
T. v. i fgr en sandfärgad väg med blåa trädskuggor. T. h. gröna fält. I mpl t. v. palmer. Himlen vid horisonten skär, för övrigt ljusblå. Duk. 18 × 25 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 86.

148. *Nillandskap.*
Utsikt över en blekblå flod med torra bottenpartier i grönt och rödbrunt. Till h. stranden med hög kaj och hus i ockra och rosa toner. Ljusblå himmel. Duk på papp. 32 × 42 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 85.

149. *Afrikansk stad.*
I fgr sandmark. T. v. ett blåvitt hus, från vilket en mur sträcker sig tvärs över målningen. Tre höga palmer i blågrått avtecknа sig i mörk silhuett mot den ljusblå himlen. I bgr rödgula byggnader med en minaret t. h. Duk. 22 × 30 cm.
Kanslirådet Henrik Nissen, Stockholm. N.M. utst. Nr 103.

150. *Afrikanskt landskap.*
I fgr brungula fält med rödvioletta skuggor, bevuxna med höga, grågröna palmer. Längre bort grön buskvegetation. Gråblå himmel. Duk. 37 × 45 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2301.

151. *Kalifgravarna.*
I fgr ljust rödgula sandfält med violetta skuggor. I mpl avteckna sig flera kupoltäckta byggnadskomplex som rödvioletta silhuetter med gulbruna dagrar. I bgr blånande höjder. Himlen blå. Duk. 50 × 87 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2207.

152. *Staden bland kullarna.*
I fgr kuperad sandterräng med blå- och gråvioletta skuggor. Mot horisonten avtecknar sig den blå silhuetten av en stad. Blå himmel. Duk. 22 × 31 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2202.

153. *Egyptiskt kupolhus.*
I fgr solbelyst, sandfärgad gata, därbakom flera hus, däribland t. v. ett kupolkrönt, med i solljuset gulvita, i skuggan blå och violetta murar. Ljusblå himmel. Duk. 22 × 31 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2201.

154. *Moské.*
Ökenlandskap med rundade kullar i sandfärg med skuggor i rosa och grönt. T. h. i fgr. en mindre byggnad. I mpl:s mitt en stor byggnad med minaret och kupol. Duk på papp. 23 × 29,5 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 88.

155. *Moské.*
I fgr t. v. en krokig trädstam. Inramad av denna och olivgröna trädkronor synes en grupp av gula byggnader med en minaret i mitten. Ljusblå himmel. Duk på papp. 21 × 30 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 87.

156. *Utsikt över egyptisk stad.*
I fgr byggnader med gula dagerpartier och blåa och violetta skuggor, sedda uppifrån. I mpl höga, skuggade kupoler mellan blågröna träd. I bgr gula höjder med violetta skuggor. Ljusblå himmel. Duk. 21 × 29 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 100.

157. *Kupolhus.*
I fgr t. v. sandig väg, t. h. gulbruna byggnader med violetta skuggor. I mpl t. v. brungröna träd, t. h. två kupoler med brunröda tak. Blå himmel. Papper. 19,5 × 25 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 101.

158. *Utsikt från Nilstranden.*
I fgr sandig terräng. I mpl t. v. mörkt blågrönt träd och byggnader i vitt och sandfärg mellan gulgrön vegetation. T. h. vatten. Ljus gulvit och blågrön himmel. Papper. 20 × 25 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 99.

159. *Nilbåtar.*
I fgr fyra rödbruna båtar med master och beslagna segel, i fgr och mpl gråviolett vatten med rödgula speglingar. I bgr strandremsa i blågrönt och rödgult samt bergskedja i violett. Gråblå himmel, nedtill skiftande i rödgult. Duk. 20 × 22 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2203.

160. *Landskap med damm.*
I fgr ett blekblått vatten med gröna vassar. I mpl ängar i gulgröna och rödbruna toner. Längre bort mörk vegetation. T. v. palmer. Himlen skärvit, högre upp svagt blå. Duk. 21 × 25,5 cm.
Fru Hertha Lublin, Stockholm. N.M. utst. Nr 97.

161. *Egyptiskt landskap.*
I fgr vatten, återspeglande de bruna och gröna fält, som utbreda sig i mpl. I bgr roströda byggnader och mörk vegetation. Blå, mot horisonten gulnande himmel. Papper. 18,5 × 23,5 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 94.

162. *Nilstrand.*
I fgr vatten i blått och violett, längre bort strand i sand- och rostfärgade toner, en strimma blågrön grönska och i bgr kullar i rosa och violett. Molnig himmel, vid horisonten gul, därefter blånande. Papper. 19 × 24 cm.
Bankdirektör Gustaf Lagercrantz, Djursholm. N.M. utst. Nr 61.

163. *Landskap från Egypten.*
I fgr rödgul strimma med byggnadsrester, därbakom gulgröna fält. I mpl en grupp lummiga träd i gult och grönt och t. v. palmer. Blå mot horisonten ljusnande himmel. Papper. 20 × 25 cm.
Direktör Thorsten Laurin, Stockholm. N.M. utst. Nr 96.

164. *Palmskog.*
I fgr en gul väg mellan gröna fält. I mpl lummig vegetation med gröngula buskar och höga blågrå och olivgröna palmer. Blågrå molnig himmel. Papper. 19.5 × 25 cm.
Göteborgs Konstmuseum, Göteborg. N.M. utst. Nr 92.

165. *Egyptiskt landskap.*
I fgr rödgul kuperad terräng. I mpl t. h. en byggnad i skugga, t. v. solbelyst parkvegetation i blågrönt. Ljusblå himmel. Duk på papp. 19 × 27 cm.
Bankdirektör O. Rydbeck, Djursholm. N.M. utst. Nr 98.

166. *Vägen vid kanalstranden.*
Från fgr leder en väg i gult och violett. T. v. kanal med gråblått vatten, t. h. brungröna fält. I mpl skuggad, violett strandbank, samt i mitten grågrönt buskparti. Längre bort gula höjder med violetta skuggor. Himlen ljusblå med gula och grågröna moln. Papper på duk. 21 × 26 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2204.

167. *Flickhuvud.*
Bröstbild av ung, mörkhårig flicka, vänd något åt h., rödbrun karnation med violetta skuggor, ljusblå dräkt. Bgr grön. Duk på papp. 25 × 19 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 103.

168. *Flickhuvud.*
Bröstbild av ung, mörkhårig kvinna, vänd halvt åt h., med kraftigt käkparti och små ögon, brun karnation med violetta skuggor, ljusblå, mönstrad dräkt. Bgr nedtill t. v. rosa, för övrigt blågrå. Duk på papp. 30 × 21 cm.
H. K. H. Prins Eugen. N.M. utst. Nr 106.

169. *Gosshuvud.*
Huvud av ung gosse, en face, rödbrun karnation med violetta skuggor, gråvit mössa. Bgr upptill grågrön, längre ned violett, nederst blågrön. Duk på papp. 21,5 × 18 cm.
Enskild ägo. N.M. utst. Nr 112.

170. *Porträttstudie.*
Bröstbild av flicka, vänd halvt åt v., rödbrun karnation, mörkbrunt hår, mörkt rosa huvudduk, brunviolett dräkt. Bgr blå. Duk. 30 × 22 cm.
Västerås Konstförening, Västerås. N.M. utst. Nr 116.

171. *Flickhuvud.*
Huvud av ung flicka, vänd halvt åt h., rödbrun karnation med skära dagrar och violetta skuggor, brunt hår med violetta dagrar, rosa dräkt. Bgr grågrön. Papper 24 × 19 cm.
Direktör Thorsten Laurin, Stockholm. N.M. utst. Nr 119.

172. *Studiehuvud.*
Huvud av ung flicka, vänd halvt åt h., skär karnation med violetta skuggor, brunt hår, ljusröd huvudduk. Bgr ljust grågrön. Papper. 24 × 18,5 cm.
Direktör Thorsten Laurin, Stockholm. N.M. utst. Nr 118.

173. *Ansikte.*
Huvud av ung kvinna, en face, v. ögat halvt slutet, brunaktig karnation med rödvioletta skuggor, mörkt nedhängande hår med violetta och gråblå toner. Bgr ljust gråblå och grönviolett. Papper. 24 × 19 cm.
Fröken Anna Sahlström, Utterbyn, Torsby. N.M. utst. Nr 198.

174. *Egyptisk kvinna.*
Bröstbild av ung kvinna, vänd halvt åt v., gulbrun karnation med blå skuggor och blekt röda läppar, blåsvart hår, dräkt i gulbrunt och gulgrönt med blåa skuggor. Gråblå bgr. Duk. 31 × 22 cm.
Nationalmuseum. Inv.Nr 2200.

175. *Egyptisk man.*
Huvud av man vänd halvt åt v., brun karnation med rödare dagrar och blåa skuggor, svart hängande mustasch, iklädd gråvit turban och grå-